

Vetőmag

A Vetőmag Szövetség és Terméktanács folyóirata

XIV. évfolyam, 2007/2

Szerkeszti a szerkesztőbizottság
Elnök: Ruthner Szabolcs
Felelős szerkesztő: Hajtun György

Változás előtt a Vetőmag Szövetség és Terméktanács

A Vetőmag Szövetség és Terméktanács (VSZT) szervezeti megújulás előtt áll. A közel egy éves – több fórumon megvitatott (Ad. hoc. bizottság, elnökség) – előkészítő munkát követően a 2007. március 28-án megtartott Küldöttközgyűlésen az új struktúrán alapuló, módosított alapszabályt a küldöttek elfogadták. Az alábbiakban vázlatosan ismertetjük azokat a főbb változásokat, illetve tennivalókat, amelyek az új szervezeti forma kialakításával kapcsolatosak.

Szerkezeti és működési változások

- Az EU csatlakozással szükségszerűvé vált a szervezet felépítését és működését az uniós normákhoz igazítani és VSZT-t „Szakmaközi Szervezetként” működtetni tovább.
- A VSZT regionális tagozódása nem váltotta be a hozzáfűzött reményeket, ezért a **Régió Bizottságok** megszűnnek.
- A szervezet új alapját a tevékenységi körökre szerveződő **termékpályák** alkotják. Ezek a termékpályák a következők:
Fajtatulajdonosi Termékpálya,
Vetőmag-szaporítói Termékpálya,
Vetőmag-forgalmazói Termékpálya.
Valamennyi tagnak meg kell határoznia, hogy tevékenységi körét melyik termékpálya jellemzi a legjobban. A tagok szavazati joggal csak egy választott termékpályában rendelkezhetnek, azonban a többi termékpálya taggyűlés munkájában is részt vehetnek.
A termékpályák az adott termékpályát érintő kérdésekben önállóan döntenek, és ezt a határozatot a terméktanács minden képviselője köteles képviselni.
- A növénycsoportonként szerveződő **szekciók** továbbra is fennmaradnak. A korábbiak szerint összesen 7 szekció működik tovább. A tagok több szekcióba is bejelentkezhetnek. A Szekciók elsődleges feladata az általános és az adott növénycsoportra hatással levő döntések előkészítése, a termékpályákon más termékpályákat is érintően meghozott döntések nyomán keletkezett helyzet kezelése, esetleges érdekonfliktusok konszenzusra törekvő megoldása.

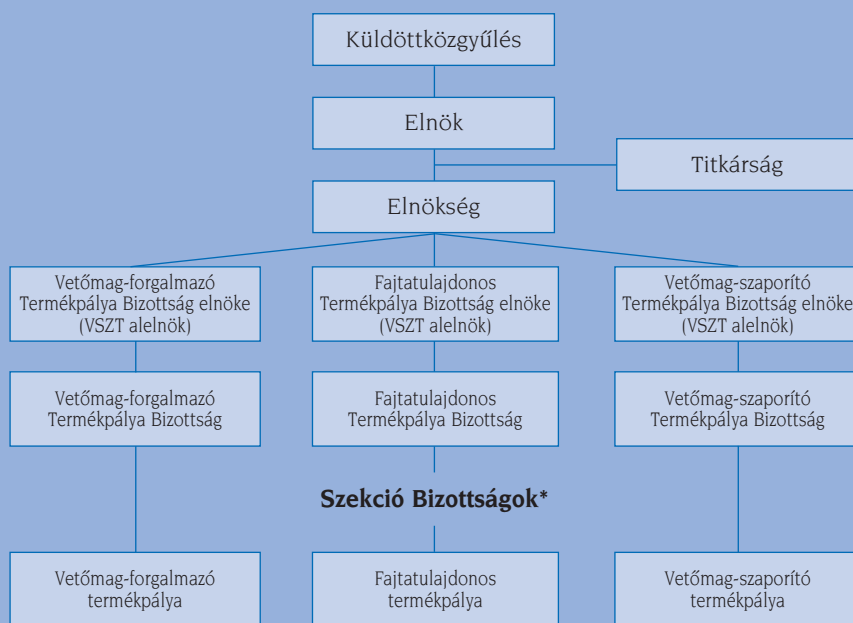
- A termékpályák munkáját egy 14 tagból álló **Termékpálya Bizottság** szervezi. A Termékpálya Bizottság tagjaiból kerülnek ki a 6 tagú növénycsoportonként szerveződő **Szekció Bizottságok**, melynek az élén az elnök áll. A Termékpálya Bizottságok elnökei egyben a VSZT alelnökei. A termékpálya taggyűlés választja a Termékpálya Bizottságot és annak elnökét, valamint a küldöttközgyűlésbe delegált küldötteket is.
- A legfőbb döntéshozó testület a **Küldöttközgyűlés**, amelybe termékpályánként 30, összesen tehát 90 küldött kerül. A küldöttközgyűlés választja meg a VSZT elnökét, az Ellenőrző Bizottságot, valamint az Etikai Bizottságot.
- A VSZT operatív irányító, döntéshozó, ügyintéző szerve az **Elnökség**, amely 21 főből áll.

Tagjai: VSZT elnöke,
VSZT ügyvezető igazgatója,
12 fő a termékpályák képviselében,
7 Szekció Bizottsági elnök.

A következő időszak teendői

- A termékpályák és a szekciók megalakulása a tagok nyilatkozatai révén
- Termékpálya taggyűlések összehívása, a termékpálya küldöttek, termékpálya bizottság és elnökének megválasztása (elősegítésére termékpályánként 3 tagú Jelölő Bizottság működik)
- Szekció Bizottsági tagok és elnök megválasztása
- Küldöttközgyűlés összehívása, a VSZT elnökének, Etikai Bizottság és Ellenőrző Bizottság megválasztása
- Elnökség megalakítása (2006 évi pénzügyi beszámoló elfogadása, 2007 évi gazdálkodási és munkaterv elfogadása) **R. Sz.**

A Vetőmag Szövetség Szakmaközi Szervezet és Terméktanács (VSZT) új szervezeti felépítése

- * 1. Biovetőmag Szekció Bizottság
2. Ipari Növények Vetőmag Szekció Bizottság (beleértve az energia növényeket)
3. Kalászos Növények Vetőmag Szekció Bizottság
4. Kukorica Vetőmag Szekció Bizottság
5. Nagymagvú Hüvelyesek Vetőmag Szekció Bizottság
6. Szálastakarmány Növények Vetőmag Szekció Bizottság
7. Zöldség és Egyéb Növények Vetőmag Szekció Bizottság

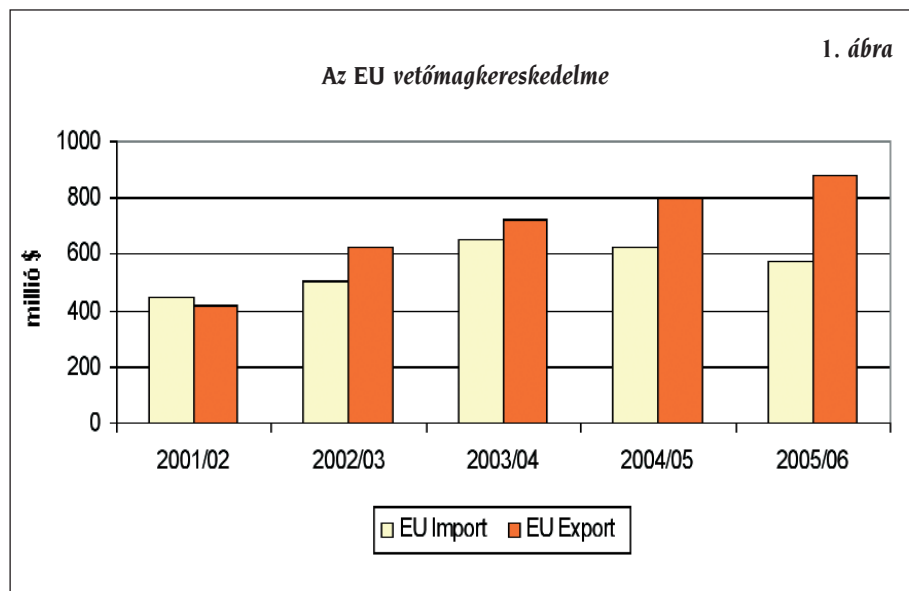
Az EU vetőmagpiaca: 2006 évi tények, 2007. évi becsült adatok (USDA jelentés alapján)

Az Európai vetőmagpiac 6,1 milliárd USD-ra becsülhető és 30.000 embert foglalkoztat. A szektor éves bevételének 12–15 százalékát költi kutatásfejlesztésre. A legnagyobb piacok Franciaország (1,9 milliárd USD), Németország (1 milliárd USD) és Olaszország (0,8 milliárd USD). Hollandia és Franciaország a két legnagyobb vetőmag-exportot és importot bonyolító ország.

Az Európai Unió nettó vetőmag-exportőr 2002/2003 óta, és a külkereskedelmi többlet azóta is folyamatosan növekszik, így tavaly elérte a 300 millió dollárt. Annak ellenére, hogy az EU nettó exportőr, az USA-val folytatott vetőmag-kereskedelmi mérlege negatív. A külkereskedelmi hiány 2003–2005 között 135-ről 165 millió dollárra emelkedett, míg tavaly igen jelentősen, 80 millió dollárra csökkent. A csökkenés fő oka a francia kukorica vetőmagimport visszaesése.

Az USA Európába irányuló exportját főként a zöldség, a gabona, az olajos növények, vetőmagok adják 50%-ot meghaladó mértékben. Az EU Egyesült Államok felé történő exportja jelentősen növekedett az elmúlt öt év során, ami főként a zöldségvetőmagoknak volt köszönhető, amely megduplázódott ezen időszak alatt.

Az amerikai vállalatok számára főként egyes speciális vetőmagpiacokon vannak lehetőségek: üvegházi zöldségek, biovető-

magok, speciális sport és golf fűmagkeverékek, stb. A zöldségvetőmagok kereskedelme elsősorban a vállalatokon belüli kereskedelem és együttműködés eredménye. Az USA-EU közti fűvetőmag kereskedelmet főként a termésmennyiségek ingadozása befolyásolja, illetve a kereslet és kínálat alakulása a két piacon, valamint az USD/EURO árfolyam.

Általánosságban elmondható, hogy a piacra való betörésnek egy európai vállalat felvásárlása a legjobb stratégia. A közép-európai új EU tagországok jó lehetőségeket kínálnak, mivel ezeken a piacokon folyamatos a fejlődés. Az európai vetőmag-előállítás egy részének allokációja Nyugat-Európából az új tagországokba már megtörtént. Az új tagországok gazdálkodóinak

igénye a jó minőségű vetőmagok iránt folyamatosan növekszik annak érdekében, hogy termékeik versenyképesek legyenek az EU, vagy a világpiacra.

A GM vetőmagok értékesítése eddig meglehetősen korlátozott volt az unióban. A biotech növények korlátozásán túl az Egyesült Államokból származó konvencionális vetőmagtípusokat is egyfajta félelem kíséri az esetleges nem kívánt GM szennyeződések miatt. Abban az esetben azonban, ha az európai gazdák arra kényszerülnek, hogy az eddigieknél versenyképesebben és kevesebb növényvédőszer felhasználásával termeljenek, az európai GM kukorica vetőmagpiaca fejlődhet. A genetikailag módosított fajták elterjedése ugyancsak nagyban függ az engedélyeztetési eljárástól, a nyomonkövethetőségtől, a címkézéstől és a koegzisztencia szabályzástól.

Kereslet és kínálat

Az elmúlt öt év során az EU vetőmag-importja 448-ról 578 millió dollárra növekedett, ugyanezen időszakban az export 421 millióról 876 millió dollárra emelkedett. A külkereskedelem növekedése nagyban a zöldségvetőmagok áruforgalmának köszönhető. Az utóbbi két év során az unió gabona és olajos növények vetőmagjainak importja folyamatosan csökkent, főként az amerikai hibridkukorica vetőmag csökkenése miatt.

1. táblázat

EU-25 vetőmag termésmennyiség (1000 tonna)						
	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Gabonafélék	9,192	9,105	8,970	9,040	8,930	8,900
Búza	4,397	4,465	4,330	4,370	4,320	4,300
Árpa	2,489	2,443	2,462	2,430	2,360	2,350
Kukorica	337	347	365	400	410	405
Rizs	83	81	79	89	81	80
Olajos magvak	99	89	90	85	84	88
Repce	22	21	23	19	21	23
Napraforgó	11	11	14	13	13	13
Szója	31	30	28	26	29	30
Fűfélék (a)	145	150	145	190	190	200
Hüvelyesek	428	401	415	410	395	350

Forrás: Eurostat (a) Ágazati információk alapuló becslés.

Az elmúlt öt év során az EU-25 gabona vetőmag termése 8,9 és 9,2 millió tonna között mozgott. 2006-ban a vetőmag produkció 8,9 millió tonna körül alakult. Az EU gabonavetőmag termesztése várhatóan 2007-ben jó év elé néz. A magas árugabona árak miatt a gazdák előreláthatóan növelni fogják a gabonavetőmag szaporító területeket. Franciaország, Spanyolország és Németország a legnagyobb gabonavetőmag termeszto országok.

Gabona és olajos magvak

Köztermesztésben nem léteznek hibrid fajták árpaiban, zabban és csak nagyon jelentéktelen mértékben termesztnek hibrid búzát, a hibrid rozsok azonban 60%-os a részesedése. A kukorica fajták döntően a hibridek közül kerülnek ki. Az EUROSTAT statisztikája szerint a kalászos saját magfogyasztás 50%-os az EU-25 átlagában. Az új tagországokban az utántermesztett mag (FSS) használat azonban jóval magasabb. A kis, piacra nem termelő, önellátó gazdaságok nagy aránya szinte kizárólag utántermesztett magot használ. Lengyelországban és Magyarországon a fémzárolt vetőmaghasználat nagymértékben visszaesett az EU csatlakozást követően. Ennek egyik fő oka, hogy a vetőmag támogatási rendszert leépítették. A lengyel statisztikai adatok azt mutatják, hogy a fémzárolt vetőmaghasználat negatív tendenciája megállt 2006-ban. Az újonnan elfogadott vetőmag törvény várhatóan ösztönözni fogja a lengyel termelőket a minősített vetőmag

2. táblázat			
Vetőmag import mennyiség gazdasági év: júliustól – júniusig (tonna)			
	2003/2004	2004/2005	2005/2006
Gabonafélék és olajos magvak	149,160	117,190	132,031
Fűfélék	34,033	37,566	27,686
Takarmánynövények	250,212	131,302	129,640
Hüvelyesek	155,834	138,815	147,396
Zöldségfélék	18,799	14,441	17,870
Virágok és fafélék	1,035	953	1,399
Egyéb	1,354	1,658	1,755
Összesen	610,427	441,925	457,777

Forrás: World Trade Atlas

3. táblázat			
Vetőmag export mennyiség gazdasági év: júliustól – júniusig (tonna)			
	2003/2004	2004/2005	2005/2006
Gabonafélék és Olajos magvak	75,974	45,445	55,797
Fűfélék	14,405	13,742	17,154
Takarmánynövények	15,349	20,712	17,009
Hüvelyesek	16,288	18,527	20,234
Zöldségfélék	14,952	13,695	14,818
Virágok és fafélék	1,356	1,118	1,140
Egyéb	10,655	11,273	11,370
Összesen	148,979	124,512	137,522

Forrás: World Trade Atlas

használatára. A fémzárolt vetőmagot használó gazdák többséget támogatásra lesznek jogosultak. A magyarországi termelők és kereskedők kezdik felismerni, hogy a jelenlegi gabonapiac – és különösképpen az EU gabonapiaca – speciális minőségű búzafajtákat igényel, nagymennyiségű homogén tétel formájában.

2007-ben a repcetermelés várhatóan tovább emelkedik főként a biodízel iránti egyre növekvő igények miatt. A vetésekhez

szükséges repce vetőmagot elsősorban Németországban és Franciaországban állítják elő, míg a napraforgó vetőmag Franciaországból, Spanyországból és Magyarországról származik.

Nemzetközi kereskedelem

Az EU gabonavetőmag importja a kukorica vetőmag kivételével elhanyagolhatónak mondható. A legfontosabb gabona és olajos vetőmag importot a hibridkukorica és napraforgó, valamint a szója adja. Legnagyobb mértékben az USA látja el az EU-t napraforgó és kukorica vetőmaggal, azonban a 2005/06 évben az USA hibridkukorica vetőmag exportja a felére csökkent. Ez a csökkenés három fő okra vezethető vissza. A kukorica vetésterületek visszaestek, ezért csökken a vetőmag iránti igény is. A Chilében előállított vetőmagok az árversenyben legyőzték az USA-ban megtermeltet. A GM szennyeződés veszélyének lehetősége miatt az Európai termelők sokszor vonakodnak olyan helyről vásárolni, ahol GMO növényeket termesztnek. Ez a változás pozitívan érintette a vetőmag-előállítást néhány országban, mint Magyarország, Franciaország és Törökország.

Az EU exportot döntően a hibridkukorica és a napraforgó vetőmag adja. Az EU exportjának főbb célpiacai: Oroszország, Ukrajna, Románia és Bulgária, a kiszállítások az elmúlt 5 év során folyamatosan növekedtek.

Fűvetőmagok

A legfontosabb fűvetőmagot előállító cégek Európában a következők: DLF *Trifolium* (Dánia), *Hunsballe* (Dánia), DSV (Németország), *Euro Grass* (Holland Hunsballe és DSV ré-

4. táblázat			
Vetőmag import érték (ezer USD) gazdasági év: júliustól – júniusig			
	2003/2004	2004/2005	2005/2006
Hollandia	342,578	371,308	327,985
Franciaország	382,183	376,134	302,716
Németország	378,001	352,306	288,013
Olaszország	290,181	315,412	241,690
Spanyolország	245,370	261,043	239,821
Egyesült Királyság	164,200	162,892	158,688
Belgium	111,181	149,962	119,405
Lengyelország	95,525	133,085	91,327
Dánia	82,161	78,152	61,047

Forrás: Global Trade Atlas. Az adatok az EUN-beli kereskedelmet is tartalmazzák

5. táblázat			
Vetőmag export érték (ezer USD) gazdasági év: júliustól – júniusig			
	2003/2004	2004/2005	2005/2006
Hollandia	838,995	873,530	786,559
Franciaország	631,175	727,889	650,280
Németország	368,740	389,898	345,232
Dánia	248,170	268,049	261,761
Olaszország	142,983	176,080	148,699
Belgium	128,038	136,951	106,321
Magyarország	72,514	63,409	97,065
Spanyolország	66,424	67,213	61,346
Egyesült Királyság	58,264	65,788	53,722

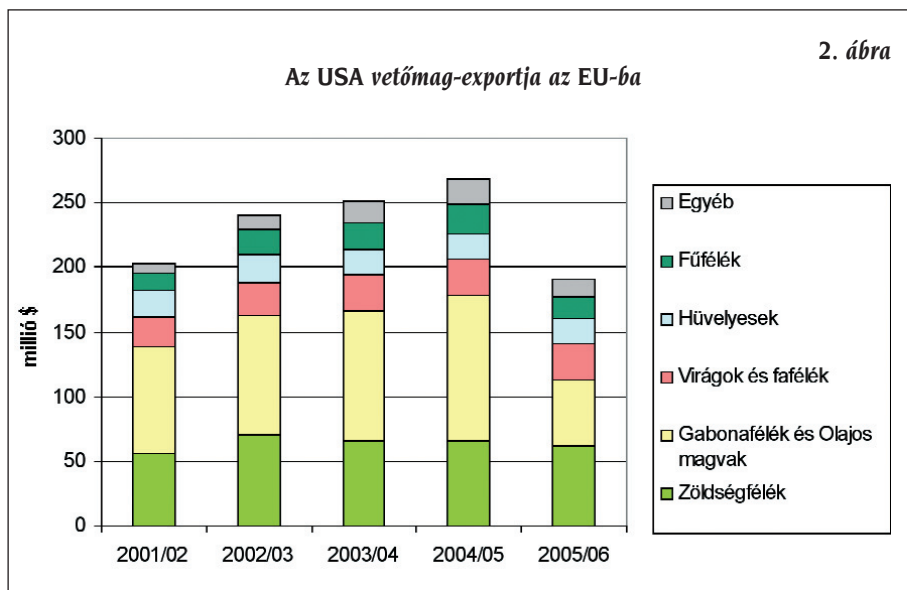
Forrás: Global Trade Atlas. Az adatok az EUN-beli kereskedelmet is tartalmazzák

sze), Innoseeds (Hollandia a DSV része), Advanta (Hollandia, a DLF része) és Barenbrug (Hollandia). Az EU-25 fűvetőmag szaporító területe kb. 250.000 hektár volt 2006-ban, ami egy 800 kg/ha termésátlaggal számolva 200.000 tonna körüli termést ad. A legnagyobb előállító Dánia 110.000 tonnával, melyet Németország, Hollandia és Franciaország követ egyenként 25.000-40.000 tonna között. A bővítést követően az előállítás a Cseh Köztársaságban, Lengyelországban és Magyarországon tovább emelkedett. Lengyelországban a bejelentett szaporító területek tavaly 60 %-kal növekedtek, ami elsősorban a tejhasznú állattartás erőteljes növekedésének köszönhető.

A 2004/2005 években a fűvetőmag piacot magas árak jellemezték. 2006 évben a készletek felhalmozódása jelentős nyomást gyakorolt az árakra, ez elsősorban az angolperjénél volt érezhető. 2006. július 1.-én Dániában az eladatlan készletek rekord magasságokba szöktek 43.700 tonnával. Hasonló volt a helyzet egyéb füveknél is, mint pl. a rétiperje. 2006 őszére azonban a piac ismételen magához tért, nőtt a vetőmag-értékesítés, mivel a száraz nyár nem tett jót Európa legelőinek.

A fűvetőmag kereskedők az idén, a szűkös készletek miatt, az árak újbóli emelkedését várják. A fűvetőmag előállítás 2007-ben várhatóan visszaesik, mivel a gabona és olajos növények vetőmag-szaporításai növekednek. A termelők a magas árak miatt előnyben részesítik a gabona és olajos vetőmagok előállítását, és termelési szerkezetüket erre a területre koncentrálnak. A termeléstől leválasztott támogatási rendszer (SPS) miatt a termelők a piaci viszonyoknak megfelelően a korábbinál jóval szabadabban változtatják a vetőmag-előállítások összetételét. Visszaesés leginkább angolperjénél, réti és vörös csenkesznél prognosztizálható. A jobb árrés lehetősége miatt a réti perje előállítás lényegesen nem változik. Dá-

niában, 2006-ban, az angolperje előállítás 37.000 ha, a vörös csenkesz 26.000 ha körül volt. Mindkét növénynél jelentős, 15–20%-os csökkenés várható 2007-ben.

Nemzetközi kereskedelem

Az Európai Unió fűvetőmag importja 2001–2005 között folyamatosan növekedett. A tavalyi évben ez a növekedés megtorpanni látszott. Az EU legnagyobb beszállítói: az Egyesült Államok réti perjéből, búkőnyből és csenkeszből, Kanada réti komócsinból, vörös csenkeszből és angolperjéből. Az EU fűvetőmag exportja is folyamatosan növekszik. Az EU által exportált legjelentősebb fajok az angolperje, a búkőny, illetve a vörös csenkesz. A főbb piacok Svájc, USA és Törökország.

Az Egyesült Államok tradicionálisan magas minőségű réti perjét exportál az EU-ba golfpályák és egyéb sportlétesítmények füvesítéséhez. Az európai igények 50%-át (kb 100.000 tonna) a sport célú ve-

tőmagkeverékek adják. 2006-ban a magas árak következtében a réti perje eladások lecsökkentek. Az USA exportját ezenkívül nagymértékben befolyásolják a hazai keresleti-kínálati viszonyok, valamint az USD/EURO árfolyam.

Kertészeti vetőmagok

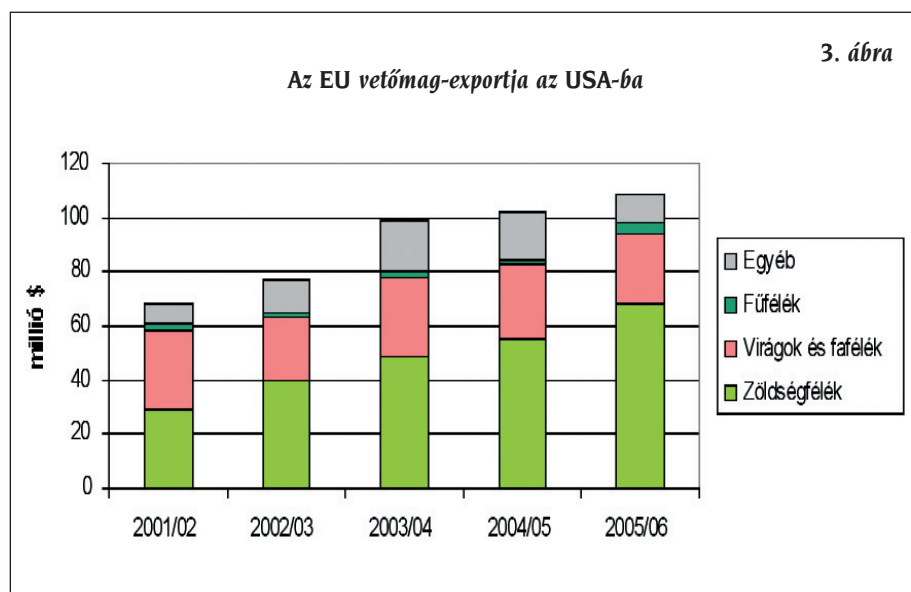
A legfontosabb zöldségvetőmag cégek az EU-ban: *Seminis* (anyacég: Monsanto), *Syngenta*, *Vilmorin-Clause*, *Nunhems* (anyacég: Bayer), *ENZA*, *Rijk Zwaan*, *Bejo* és a *De Ruiter Seeds*. A zöldségvetőmag-szaporítás döntően az EU-on kívül történik. A vetőmag-szaporítás széles földrajzi területen, több kontinens számos országában folyik a terméskiesés kockázatának csökkentése, valamint az egyenes vetőmagellátás biztosítása érdekében. A magas munkaerő költségek miatt a vegetatív szaporítás döntően már afrikai és közép-amerikai országokban történik. A dísznövények, illetve a virágok jelentős részét vegetatív módon szaporítják. Az előállított nyers vetőmag Európába, zömmel Hollandiába kerül, ahol megmintázzák, minősítik, csávázzák, csomagolják és a megfelelő célpiacra kiszállítják a terméket. A zöldségvetőmag-termesztés csak néhány drágább vetőmag (paradicsom, paprika, saláta), illetve a nemesítő alapanyag (prebázis, bázis) esetén történik az unió területén.

Nemzetközi kereskedelem

Az EU zöldség és virág vetőmagimportja jelentősen emelkedett, csaknem 40%-al 2001–2006 között. A legjelentősebb exportőr országok az USA, Kína és Izrael voltak. Az USA főként sárgarépa, paradicsom, görögdinnye, uborka és saláta vetőmagot exportál az EU-ba.

Az eredeti angol nyelvű jelentés, valamint a cikkhez tartozó részletesebb táblázatok letölthetők a VSZT honlapjáról.

Ruthner Szabolcs

Bioethanol a jövő reménysége Portugáliában is

Beszámoló a portugál kukoricakongresszus és az Európai Kukorica Termesztők Szövetségének Konferenciájáról

Az ANPROMIS Portugál Kukorica Termesztők Szövetsége 2007. február 14–15. között tartotta éves konferenciáját. Az esemény számunkra főként azért volt érdekes, mert az Európai Kukorica Termesztők Szövetsége (C.E.P.M) ennek keretében tartotta meg elnökségi ülését. A konferencián nem csak a termeszítők, hanem a hozzákapcsolt teljes „agrobiznisz” szektor képviseltette magát. A VSZT részéről Takács Géza (Kukorica Szekció elnök, illetve C.E.P.M elnökségi tag) és Ruthner Szabolcs (VSZT titkárság) vett részt.

A rendezvény iránti érdeklődés érthető, mivel a portugál mezőgazdaság kitörési pontot lát a bioethanol előállításban és a kukorica termesztésben. A portugál mezőgazdaság nagyjából ugyanazon dilemmák előtt áll, mint az uniós mezőgazdaság egésze. A cél mindenféleképpen egy fenntartható modell megvalósítása, amelynek fontos része a vidékfejlesztés támogatása, a fiatal gazdák ösztönzése, a modernizáció, a hosszú távú programok támogatása, stb.

A hangzatos címszavak mögül azonban nagyon hamar előtűnt az igazi probléma, a szárazság és a vízhiány kérdése. Portugáliának elsősorban megfelelő mennyiségű és színvonalú öntözőrendszerre lenne szüksége. Jelenleg a szántóterületek 43%-án nincsen egyáltalán öntözési lehetőség, 38%-ot képviselnek az elavult állami tulajdonban lévő öntözőcsatornák. A mezőgazdasági területek mindössze 10%-án van olyan öntözőrendszer, amely korszerűnek mondható és megfelel az EU normáknak. A klimatikus változások drámaian fogják befolyásolni a jövő mezőgazdaságát, amiről az elmúlt két év megfelelő ízelítőt adott a portugálok számára is.

Az elmúlt 5 évben a szárazság hatására drasztikus változások mentek végbe a portugál mezőgazdaságban. A termelés mérté-

ke 25%-kal esett vissza, amely 16%-os jövedelemkiesést eredményezett az agrárszektorban. Számos területen, ahol nem biztosított az öntözés lehetősége, véglegesen felhagytak a mezőgazdasági termeléssel. Van olyan tartományok, ahol teljesen megszűnt a mezőgazdasági termelés, ezzel nagy munkanélküliséget gerjesztve.

Az öntözőrendszerek létesítése ma már nem lehetséges vissza nem térítendő állami támogatás nélkül. Globalizálódó világunkban a verseny egyre inkább élesedik és a mezőgazdaságból realizált jövedelmek nem biztosítják az öntöző rendszerek installációs költségét.

választása a volt világbajnokra azért eshetett, mert meg vannak benne azok a képességek, mellyel valamennyi szereplőt egyesíteni tud, ideértve az autó-konstruktőröket, a mezőgazdászokat, a fogyasztói szövetségeket és az olajvállalatokat.

A csoport egy akciótervet dolgoz ki, lehetővé téve 2010-re minden franciának, hogy ilyen jellegű járműveket vásárolhassanak és használhassanak

A járművekre vonatkozóan az akcióterv felvázolja a főbb konstruktóri, stratégiai vonalakat és időpontokat. A konstruktőrök vállalták, hogy kidolgoznak legalább egy rugalmas üzemanyag-felhasználású (flex-fuel)

A konferenciaterem zsúfolásig megtelt az érdeklődőkkel

Kitörési pontot és biztos megélhetési forrást jelenthet Portugália gazdálkodói számára a Bioethanol célú kukoricatermesztés.

A Konferencia fő attrakciója talán Alain Prost négyszeres Forma 1-es francia világbajnok előadása volt.

2006 nyarán a francia gazdasági, ipari és pénzügyminiszter felállította a rugalmas üzemanyag-felhasználású (flex-fuel) motor-technológia kifejlesztésével foglalkozó munkacsoportot. A munkacsoport irányítását Alain Prostra bízta, aki egyben a csoport elnöke. Meglepőnek tűnhet, hogy a választás éppen egy volt Forma 1-es világbajnokra esett, aki 130 liter üzemanyagot is elégetett egy-egy nagydíj alkalmával. A miniszter

modellt elérhető áron, és vállalták a flex-fuel járművek skálájának gyors bővítését. Az E85-os üzemanyaggal működő gépjárművek bármilyen benzin- és maximum 85%-os etanol-tartalmú keverékkel üzemelnek. A fenti vállalásokat egy keretszerződésben rögzítették, mely tartalmazza azt is, hogy az üzemanyag-forgalmazók vállalják, hogy 500-600 db E85-ös üzemanyagot forgalmazó töltőállomást helyeznek üzembe Franciaországban.

A PSA csoport (Peugeot, Citroën, Renault) széles körű tapasztalattal rendelkezik a rugalmas üzemanyag-felhasználású (flex-fuel) motortechnológiák terén. Diesel motorral felszerelt járműveik képesek olyan

diesel keveréket használni, melynek 30%-a növényi olajészter, és benzin-üzemű járművekbe is lehet tankolni 10% etanol tartalmat meg nem haladó benzin keveréket.

A PSA örvend annak a francia kormány-elhatározásnak, hogy már korábban az ország eladott üzemanyagainak 5,75%-át a hagyományos üzemanyagok energiaértékének megfelelő bioüzemanyag képviselje, vagyis az Európai Bizottság 2010-re előírányzott arányát már 2008-ra teljesíteni kívánják. A PSA sikeresen gyárt és forgalmaz flex-fuel motorokat Brazíliában, ahol az eladott gépjárművek 80%-a már ilyen flex-fuel erőforrással rendelkezik. Európában a PSA

Csoport az Euro IV-es szabványnak megfelelő, flex-fuel felhasználású autók széles skáláját kínálja, és az első modellek már 2007 nyarán megérkeznek a kereskedőkhöz. A flex-fuel felhasználású autók a keresletől és a keverék üzemanyag benzinkutakon való elérhetőségétől függően kerülnek bevezetésre a különböző piacokon.

A portugál konferenciát követően az Európai Kukorica Szövetség (CEPM) Alain Prosttal kibővítvé megtárgyalta az európai kukorica helyzetet.

A szervezet a 2007/08-as szezonra a következő tendenciákat prognosztizálja. Szemes kukoricából Franciaországban, az atlanti ol-

Találkozás a négyszeres forma-1 világbajnokkal /Helmut Messner (Deutsches MaisKomitee), Alain Prost, Ruthner Szabolcs (VSZT)/

dal rendelkezik megfelelő mennyiségű víztartalékkal és enyhe területnövekedés is várható, ám az ország keleti részét (Elzász, Rhône-Alpes) 2006-ban rossz mennyiségi és minőségi mutatók jellemezték (mycotoxinok).

Egyéb uniós tagállamokban különböző célokat tűztek ki. Látva a 2006/07-es árat és az igények emelkedését, növekedés tapasztalható Romániában (+ 100 000 ha, több mint 2,6 Mha lehetséges). Magyarországon és a többi új tagállamban stabilitás, a nyugati EU tagállamokban bizonyos csökkenés várható. Németországban már tapasztalható a szemeskukorica területek csökkenése a siló kukorica javára, mert a biogáz jö-

vedelmezőbb. Olaszországban a 2006-os rossz eredmények (a termés jelentősen csökkent) és az őszi gabonák tényérése (a korábbi cukorrépa-területeken) éreztetik hatásukat. Közép-Európában a szárazság okoz gondot, amit érez a repce és a búza is.

Silókukoricából globális növekedés várható. Miközben az országok többsége silókukorica hiánnyal küzd (területátcsoportosítás), Németországban a biogáz fejlődésével jelentős területnövekedés várható (a D.M.K. legkevesebb

300 000 ha-al számol 2007-ben, szemben a 2006-os 100 000 ha-al). Ez a fejlődés a szemeskukorica és a szarvasmarhák silókukoricájának hátrányára válik (a szarvasmarha termelés visszaesése a découplage /az ágazatban a támogatás elválasztása a termeléstől/ óta), de a repce is (biodízel) kevésbé jövedelmező, mint a biogáz.

A kukorica-termesztés egyéb aktuális kérdései, mint a GMO helyzet, a mikotoxin szabályozás, a kukoricabogárral szembeni védekezés tematikus rendbe szedett összefoglalók formájában letölthetők a VSZT honlapjáról.

r - r

Megjelent új rendeletek

12/2007. (II.28.) FVM rendelet

a növényegészségügyi feladatok végrehajtásának részletes szabályairól szóló 7/2001. (I.17.) FVM rendelet módosításáról. A rendelet tartalmazza a növényegészségügyi hatáirkirendeltségek új jegyzékét. A jogszabály letölthető az FVM honlapjáról ill. megjelent a Magyar Közlöny 2007/23. számában.

13/2007. (III. 1.) FVM rendelet

a zöldség-gyümölcs termelői értékesítő szervezetek támogatásáról. A támogatási kérelem benyújtására vonatkozó formanyomtatvány és kitöltési útmutató a Mezőgazdasági és Vidékfejlesztési Hivatal honlapján (www.mvh.gov.hu) érhető el. A rendelet letölthető az FVM honlapjáról ill. megjelent a Magyar Közlöny 2007/24. számában.

15/2007. (III. 20.) FVM rendelet

a növényvédő szerek forgalomba hozatalának és felhasználásának engedélyezéséről, valamint a növényvédő szerek csomagolásáról, jelöléséről, tárolásáról és szállításáról szóló 89/2004. (V. 15.) FVM rendelet módosításáról. A rendelet letölthető az FVM honlapjáról ill. megjelent a Magyar Közlöny 2007/32. számában.

17/2007. (III. 23.) FVM rendelet

a birtokfejlesztési hitel kamattámogatásáról. A rendelet letölthető az FVM honlapjáról ill. megjelent a Magyar Közlöny 2007/34. számában.

2007. évi XVII. törvény

a mezőgazdasági, agrár-vidékfejlesztési, valamint halászati támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről. A rendelet letölthető az FVM honlapjáról ill. megjelent a Magyar Közlöny 2007/38. számában.

23/2007. (IV.17.) FVM rendelet

az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alap társfinanszírozásában megvalósuló támogatások igénybevételének általános szabályairól. A rendelet letölthető az FVM honlapjáról ill. megjelent a Magyar Közlöny 2007/48. számában.

25/2007. (IV.17.) FVM rendelet

az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból a kedvezőtlen adottságú területeken történő gazdálkodáshoz nyújtandó kompenzációs támogatások részletes szabályairól. A rendelet letölthető az FVM honlapjáról ill. megjelent a Magyar Közlöny 2007/48. számában.

26/2007. (IV.17.) FVM rendelet

az Európai Mezőgazdasági Vidékfejlesztési Alapból önálló, építéssel nem járó gépek, technológiai berendezések beszerzéséhez nyújtandó támogatások részletes feltételeiről. A rendelet letölthető az FVM honlapjáról ill. megjelent a Magyar Közlöny 2007/48. számában.

Az ökológiai vetőmag

A sikeres növénytermesztés érdekében az Európai Unió agrárgazdaságában kiemelt fontossággal kezelik a fajta és vetőmaghasználat kérdéseit, nemcsak a konvencionális, hanem az ökológiai gazdálkodásban is. Az alapelvek mindkét gazdálkodási formában azonosak, de az ökológiai termesztésben ezeken kívül speciális szakmai és jogszabályi ismeretek szükségesek. Az ökológiai vetőmaghasználat alapelve és célja, hogy az ökológiai gazdálkodók meg tudják valósítani a teljes körfolyamatot, hogy a gazdálkodás minden eleme a feltételrendszernek megfeleljen.

Az ökológiai növénytermesztés szemlélete szerint törekedni kell a zárt rendszerre, a minél kisebb energiabevitelre külső forrásokból. Aki ökológiai gazdálkodást szeretne folytatni, annak első lépésben át kell állítania a gazdaságát. Az átállási idő hossza két- három év, kultúrától függően. Célja, hogy a területek az esetlegesen felhalmozódott káros anyagoktól megtisztuljanak, a talajélet helyreálljon, a gazdálkodó megismerkedjen az ökológiai gazdálkodás eszközeivel, lehetőségeivel. Már az átállási időszakban is be kell tartani valamennyi előírást. Egy gazdaság nemcsak teljes, hanem megadott területeivel is átalíthat.

Tápanyag-gazdálkodásban az ökológiai, esetleg extenzív állattartásból származó trágya és komposzt mellett, az ásványi trágyázószerek, baktériumtrágyák, mikroelemtrágyák és biodinamikus preparátumok is használhatók. A trágyával kiadott N mennyisége nem haladhatja meg az évenkénti 170 kg/ha-t, ezzel törekednek a vizek N-terhelésének elkerülésére.

A növényvédelemben a megelőzés a legfontosabb. Ennek legfontosabb eszköze a vetésváltás, az ellenálló növények, fajták termesztése, az okszerű talajművelés és a hasznos élőlények élőhelyeinek megkímélése. Védekezésben a mechanikai, fizikai, biológiai módszerek mellett az ellenőrző szervezetek által évente jóváhagyott, a hatályos EU és hazai jogszabályok előírásai szerint alkalmazható készítmények is felhasználhatók, amelyek közös jellemzője,

hogy természetes eredetűek, felhalmozódásra nem hajlamosak, és nem kerülnek be a növényi nedvkeringésbe.

Izolációt kell biztosítani a szokványosan termelt növényektől, hogy elkerülhető legyenek a véletlen szennyeződések.

Az ökológiai gazdálkodás az előbb felsorolt feltételek mellett megkívánja, hogy a termeszteni kívánt növény szaporítóanyaga is ökológiai gazdálkodásból származzon. Ez a feltétel valamennyi ökológiai gazdálkodást szabályzó követelményben szerepel. A 2/2000. (I. 18.) FVM-KÖM együttes rendelet szerint „A termelő vetőmagként vagy vegetatív szaporítóanyagként kizárólagosan ökológiai gazdálkodásból származót használhat...”.

A rendelet értelmében ökológiai vetőmagnak, szaporítóanyagnak nevezzük azt a vetőmagot/szaporítóanyagot, melyeknek a szülői egyedek:

- genetikailag módosított szervezetek és/vagy azokból származó termékek használata nélkül és
- egyéves növényfaj esetében egy vegetációs időszakon keresztül, évelő fajok esetében két vegetációs időn keresztül az ökológiai gazdálkodás feltételeinek megfelelő körülmények között termesztették (2. § (4. bekezdés)).

Az ökológiai vetőmagtermesztés során egyes tagállamokban az ökológiai vetőmag minősítésénél a konvencionálístól eltérő határértékeket alkalmaznak és a laboratóriumi vizsgálatok módszertanánál is igyekeznek alkalmazkodni az ökológiai gazdálkodás igényeihez.

A kereskedelembe kerülő ökológiai szaporítóanyag elérhetőségének megkönnyítésére, az Európai Közösség 1452/2003 (14. Aug.) rendelete alapján, minden EU-s tagállamnak valamennyi felhasználó számára hozzáférhető ökológiai szaporítóanyag adatbázist kellett létrehoznia, melyben az adott időpontban rendelkezésre álló vetőmagmennyiségek szerepelnek. Ezt a tagállamok vetőmagfelügyeleti szervei, vagy az ökológiai gazdálkodást ellenőrző szervezetek működtetik.

Magyarországon a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal (MgSzH) Központ, Növénytermesztési és Kertészeti Igazgatósága (volt Országos Mezőgazdasági Minősítő Intézet) honlapjáról (www.ommi.hu) érhető el az adatbázis. A rendszer tartalmazza a faj, fajta, fémzárolási azonosító, szállító cég, fajtaminősítő adatait. A gazdálkodók erről, illetve a többi tagállam hasonló listáiról tájékozódhatnak az ökovetőmag kínálatról.

Bár ökológiai vetőmagból a kínálat egyre szélesebb, mégis vannak fajok, fajták melyekből nem áll rendelkezésre megfelelő mennyiség. Ilyenkor a gazdálkodók az őket ellenőrző szervezet engedélyével felhasználhatnak hagyományos termesztésből származó, de szintetikus csávázószerezrel nem kezelt vetőmagot, szaporítóanyagot. Hagyományos, nem csávázott vetőmag használatára a gazdálkodó az alábbi esetekben kérhet engedélyt:

- ha azoknak a fajoknak, amelyeket a felhasználó be kíván szerezni, egyetlen fajtáját sem tartják nyilván az előírt adatbázisban;
- ha egyetlen beszállító sem tud vetőmagot vagy burgonya vetőgumót szállítani a vetés vagy a telepítés előtt, jöllehet a felhasználó a vetőmagot vagy a burgonya vetőgumót időben rendelte meg;
- ha az a fajta, amelyet a felhasználó be kíván szerezni, nem szerepel az adatbázisban, és a felhasználó bizonyítani tudja, hogy ugyanennek a fajtának egyetlen nyilvántartott változata sem megfelelő, és hogy ezért termelése érdekében az engedély elengedhetetlen;
- ha a tagállam illetékes hatóságának egyetértésével a kutatási célú felhasználás, a kis területen végzett fajtakísérlet vagy a fajtamegőrzés céljából történő felhasználás igazolható.

Az engedélyt vetés előtt kell kérni. Engedély csak az egyéni felhasználóknak adható egy adott időnyre, és az engedélyért felelős hatóság vagy szerv nyilvántartja az engedélyezett vetőmag vagy burgonya vetőgumó mennyiségét.

Mivel az eltérési engedélyeknek száma nagy, már 2004–2005-ben uniós szinten vita alakult ki arról, hogy szükséges-e kiindulási anyagnak is ökológiai szaporítóanyagot használni. 2005 végén azok a nézetek kerültek túlsúlyba, melyek az ökológiai szaporítóanyag használatához ragaszkodnak. Az Európai Vetőmag Szövetség (ESA) 2005. évi konferenciáján minden szekció egyhangúan elfogadta, hogy az ESA tartsa fenn álláspontját, miszerint az ökológiai gazdálkodás feltétele legyen a kötelező ökovetőmag használat.

A kérdés az, hogy a gyakorlatban hogyan érvényesülnek a fenti elvek. Az Európai Unióban a legtöbb tag- és csatlakozásra készülő országban nem csak ismerik, de érvényesítik is az elveket.

A vetőmaghasználatot azonban elsősorban az ökológiailag művelt növénytermesztő területek nagysága, a gazdaságok száma,

valamint vetésszerkezete befolyásolja. Az 1. számú ábra az ökológiailag művelt területek nagyságát, a 2. számú ábra az ökogazdaságok számának alakulását mutatja 1985 és 2004 között az Európai Unióban.

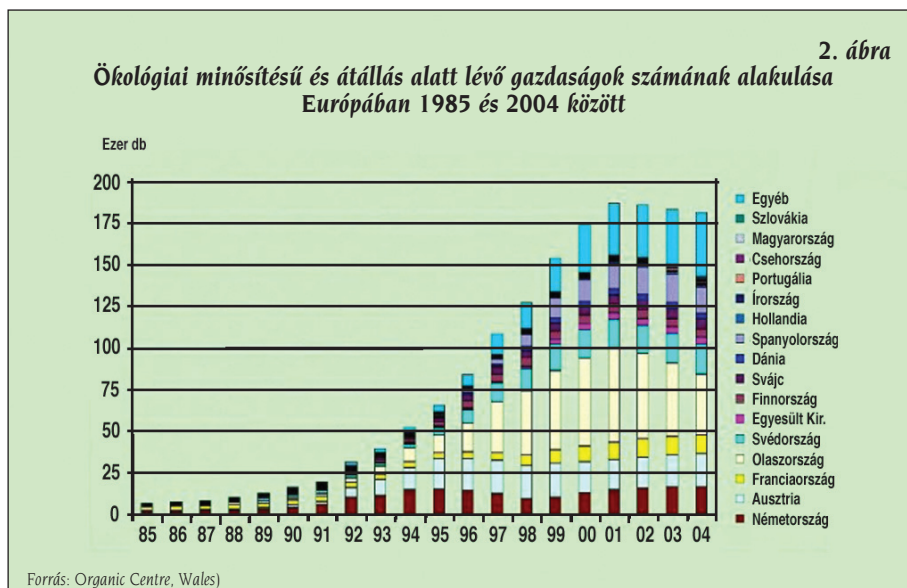
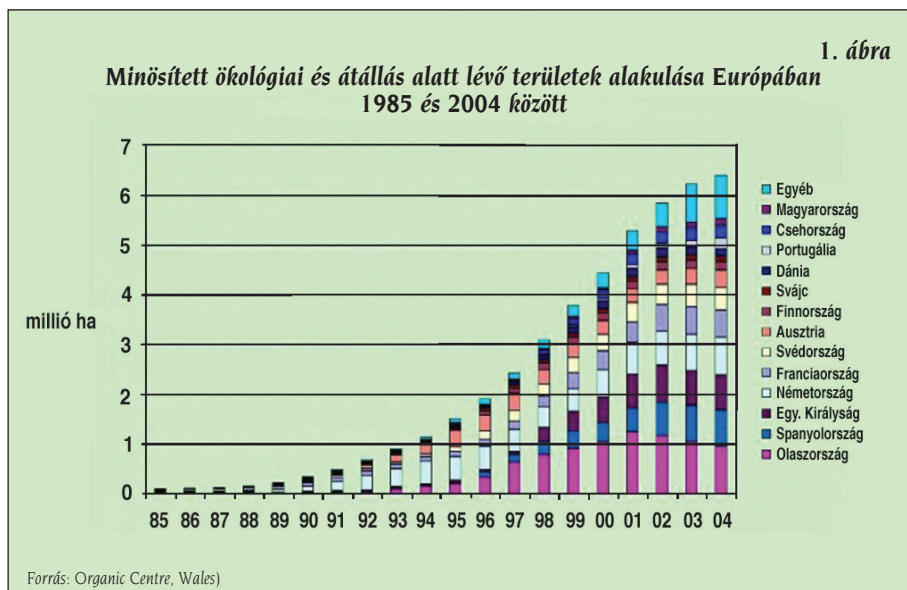
Egy európai pályázat keretében (CHANNEL 6) 2004-ben 15 országban (Ausztria, Bulgária, Ciprus, Cseh Köztársaság, Észtország, Németország, Magyarország, Olaszország, Litvánia, Lettország, Málta, Lengyelország, Románia, Szlovákia, és Szlovénia) gyűjtöttünk adatokat az ökovetőmag termesztéséről és használatáról. A vizsgált országok közül 12-ben folyik ökovetőmag termesztés és mérhető az ökovetőmag használat is. Az ökogazdálkodók többségében szántóföldi mezőgazdasági haszonnövények vetőmagjait keresték (9 országban ez volt a meghatározó) és másodszorban kerestek zöldség fajokat és fajtákat. Legnagyobb felhasználás gabonafélékből, kukoricából és nagymagvú hüvelyes növények ökovetőmagjából van. Keresik a vetőburgonyát és újabban a magról szaporítható gyögy és illóolajos növények vetőmagjait.

A vetőmagtermesztő ökogazdaságok száma viszonylag alacsony, összevont európai adatokat az utolsó két évről nem találtunk, de a fent említett pályázat felmérése szerint a résztvevő országokban 2004-ben 976 db volt a 10 ha-nál kisebb területű vetőmagtermelő gazdaság, 1.209 gazdaság működött 10 és 150 ha közötti területen és 150 ha fölött 307 db üzemet találtunk. A kínálat elsősorban néhány európai vetőmagvállalat nevéhez kötődik.

Magyarországon az ökológiailag művelt területek és gazdaságok számának alakulását a Biokontroll Hungária Kht.(2006) adatai szerint az 1. számú táblázat szemlélteti.

A magyar ökogazdálkodók termesztésükhöz részben hazai, részben határainkon kívüli kínálatból tudják a vetőmagot biztosítani. A szántóföldi vetőmagigények hazai termesztésből általában fedezhetők, míg a zöldség-növények vetőmagjaiból jelentős mennyiség elsősorban Németországból és Ausztriából kerül be az országba, de a többi közvetlen szomszédunknál is növekszik az ökovetőmag termeszítő területe. Magyarországon az egyedi kérelem alapján szokványos vetőmag felhasználásra kiadott engedélyek száma 2005-ben 578 db, 2006-ban 604 db volt.

A Magyarországon termesztett és minősített betakarított vetőmag mennyisé-

gekről pontos adataink vannak. Az ökovetőmag termesztés során a vetőmag-szaporítások ellenőrzéséért felelős MgSzH illetékes felügyelője és az ökológiai gazdálkodás tanúsítására illetékes szakember együttes jegyzőkönyve alapján születik meg a tanúsítás és fémmzárolás, de sajnos sok esetben a megtermelt és betakarított vetőmag nem kerül végleges minősítésre. Gyakran minősítés nélkül elvetik saját célra vagy továbbadják, (annak ellenére, hogy a jogszabályok szerint ez már forgalmazásnak mi-

nősül), ezért nehéz a tényleges felhasználást megítélni. A legértelmesebb tájékoztató adatokat ezért az alkalmas (elfogadott) ökovetőmag termőterületek nagysága és az arról betakarított nyersvetőmag-termés adják. A 2. sz. táblázatban a 2006. év adatait mutatjuk az OMMI hiteles nyilván-tartása alapján.

A táblázatból látható, hogy 2006-ban legnagyobb szaporító területe 245 ha az olasz perjének volt, de jelentős az őszi búza, mézontófü, lucerna, tavaszi búkköny és fehér mustár vetőmag-előállítás is. A 67 ha alkalmatlannak minősített terület nagy része (40 ha) fajkevertség, a többi elemi kár, gyomosság és gombás fertőzöttség miatt lett kizárva.

2006-ban 12 faj, összesen 520 tonna vetőmagjának esetében igazolták a hivatal felé, hogy ökológiai vetőmag-előállításból származó tételt terjesztenek elő fémmzárolásra. Ennek a mennyiségnek közel felét az őszi búza tételek teszik ki. Ezen kívül csak a

1. táblázat
Ökológiai gazdálkodást folytató termelők és ellenőrzött területek nagysága Magyarországon (Biokontroll Hungária Kft. adatai)

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Ellenőrzött terület (ha)	15.772	21.565	32.609	47.221	79.178	103.672	113.816	128.690	122.615	116.197
Vállalkozások száma	161	330	327	471	764	995	1.155	1.420	1.353	1.249

tönkölybúza mennyisége jelentős, valamint fajlagosan a fűszerpaprikáé, ahol az összes fémzárolt mennyiség 5%-a biovetőmag. A fajválaszték jelentősen csökkent az előző évi 19 fajhoz viszonyítva, a fémzárolt mennyiség viszont közel megegyező (3. számú táblázat).

A felsorolások alapján a fajok széles választékát kínálják ökövetőmagból a magyar termesztők, mely azt jelzi, hogy valóban igény van az ökológiai szaporítóanyagra. A helyzet sajnos azonban az, hogy a hazánkban megtermesztett ökövetőmag nagy része exportra kerül. Legnagyobb export kereslet a gabonafélék ökövetőmagja iránt van.

Az ökövetőmag használat helyzetének elemzésénél felmerül a fajtaválaszték kérdése is. Legtöbb esetben a kérdés úgy vetődik fel, hogy van-e egyáltalán ökötermesztésre alkalmas fajta, és csak másodikként következnek a szaporító anyagra vonatkozó kérdések.

A felhasználható fajták körét kétféle szempontból közelítik meg, az első csoportba tartoznak a már meglévő (GMO kizárva) fajták. A második csoportba tartoznak az úgynevezett ökológiai nemesítéssel előállított fajták.

Az ökológiai gazdálkodás sajátosságai miatt a fajtákkal szemben igen határozott igények fogalmazódnak meg a gazdálkodók részéről. Legfontosabb tulajdonságként a termelők a betegségekkel és rovar fertőzöttséggel szembeni ellenállóságot és a fajták adaptációs képességét, jó gyökerező képességet és gyomelnyomó képességet jelölik meg a kiegyenlített terméshez és a minőségi igények mellett.

Az ökológiai gazdálkodásban élenjáró európai országok törekednek arra, hogy fajtaminősítési rendszerük követni tudja az új irányvonalat és néhány országban már célzott növényfajta kísérletek eredményeivel, ajánlati fajtajegyzékekkel segítik az ökológiai fajtaválasztását, ebben Franciaország, Svájc, Ausztria jár az élen.

Az Európai Bizottság Vetőmag és Szaporítóanyag Bizottsága napirendjére tűzte

Faj	Fémzárolt mennyiség (kg)
őszi búza	251 920
tönköly búza	131 440
rozsa	19 900
kukorica	31 783
napraforgó	3 175
lőbab	10 000
szója	45 950
csicsereborsó	3 800
olajretek	7 514
őszi káposztarepce	6 697
olajlen	7 000
fűszerpaprika	1 040
Összesen:	520 219

2. táblázat

2006. évi ökövetőmag szaporítás (ha) és betakarított nyers termés (t)
(OMMI adatok)

Faj	Szemlélt terület (ha)	Alkalmatlan terület (ha)	Betakarított nyers termés (t)
őszi búza	164,5	0	675,0
tönköly búza	66,5	21,5	159,5
őszi rozs	18,6	0	42,4
tavaszi zab	19,1	3,9	35,7
tavaszi árpa	12,0	0	31,1
kukorica	5,0	0	27,2
pohánka	7,8	0	2,1
őszi káposztarepce	6,0	0	9,8
fehér mustár	107,5	0	85,4
olajretek	67,9	0	55,2
olajlen	5,0	0	9,7
kender	18,0	0	8,4
szója	34,0	0	105,3
szószösbükköny	75,0	18	27,6
tavaszi bükköny	116,1	0	119,2
lucerna	114,5	22,9	5,7
hollandi perje	41,1	0	55,8
olasz perje	245,8	0	230,0
hibrid perje	11,8	0	3,7
mézontófi	121,2	0	44,7
burgonya	1,0	0	27,0
olajtök	10,0	0	-
sütőtök	0,2	0	-
spárgatök	0,2	0	-
paradicsom	0,3	0	-
étkezési paprika	0,3	0	-
fűszerpaprika	5,0	1,0	1,2
cékla	0,3	0	-
petrezselyem	0,3	0	-
sárgarépa	0,3	0	-
fejes saláta	0,3	0	-
vöröshagyma	0,3	0	-
sóska	0,3	0	-
Összesen:	1276,2	67,3	1761,7

az ökológiai termesztésbe bevonható tradicionális- és tájfajták könnyített engedélyezésének kérdését is.

Sajnos, teljes körű fajtavizsgálatokra, illetve ajánlati fajtajegyzékre hazánkban anyagi fedezet hiányában a közeljövőben nincs kilátás. A téma aktualitását és fontosságát jelzi, hogy konzorciumi közreműködéssel 2004 és 2006 között e témában kutatás készült, melynek keretében már köztermesztésben lévő fajták viselkedését vizsgálták ökológiai gazdálkodás körülményei között. A kutatás eredményeképp őszi búzából, tavaszi árpából, zabból, napraforgóból, burgonyából és szárazborsóból készült ajánlati fajtalista. Folytak kutatások az ökológiai gazdálkodásban pozitív eredménnyel alkalmazható vetőmagkezelések kidolgozására is. Egyes nyári fajtabemutatókon már kitérnek a fajták ökológiai termesztésre való adaptációs képességére is.

Az ökológiai fajtanemesítés kérdését az EU illetékes bizottsága is napirendre tűzte. Hollandiában a wageningeni egyetemen megalakult az első, kifejezetten ökológiai nemesítéssel foglalkozó tanszék. Néhány európai nemesítőház foglalkozik

ökológiai nemesítéssel, ahol az IFOAM ajánlásait veszik figyelembe néhány nemesítői program során, mely a genetikailag módosított szervezetek használatát és egyéb nemesítési módszereket is kizár az ökológiai gazdálkodásra ajánlott fajták előállításánál.

Addig marad a tapasztalat, kevésbé igényes, jó rezisztencia tulajdonságokkal rendelkező fajta ökológiai körülmények között, minősített szaporításból származó, ismert és vizsgált minőségi tulajdonságokkal rendelkező, minél jobb csírázóképeségű vetőmagját vessük.

Az ökológiai vetőmag címkéjén szerepnie kell az ellenőrző szervezet kódjának, előállítási módjára való utalásnak, hiszen mint termék ugyanazon szabályok vonatkoznak rá, mint más mezőgazdasági vagy élelmiszeripari termékre.

Az ökövetőmag esetében is a teljes nyomonkövethetőség biztosított. A vetőmag a sikeres termesztés kulcsa, érdemes áldozni rá, mert megtérül!

Divéky-Ertsey Anna

Budapesti Corvinus Egyetem
Ökológiai és Fenntartható
Gazdálkodási Rendszerek Tanszék

A vetőmag-minősítés aktuális kérdései

A mezőgazdasági szakigazgatás átfogó átszervezését követően a vetőmag-ellenőrzési és minősítési hatósági tevékenységeket a jogelőd Országos Mezőgazdasági Minősítő Intézet Vetőmag-felügyeleti Főosztályából, a Fajtakitermesztő Állomásból és a területi Vetőmagfelügyelőségekből létrejövő Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Központjának vetőmagfelügyeleti szakterülete, illetve a megyei hivatalok vetőmagfelügyeleti osztályai látják el. A vetőmag-előállítók hatékonyabb és magasabb színvonalú kiszolgálását célzó változásokat számos szakmai tárgyú, tájékoztató cikk és előadás taglalta, de időszerűvé vált a január elseje óta eltelt időszak gyakorlati hatásainak értékelése is. A szervezeti átalakulás alapjaiban átírta az elmúlt évtizedekben kialakult működési struktúrát, hiszen különváltak a területi egységek, a központi főosztály és a fajtakitermesztő állomás egysége.

Az elmúlt néhány hónap zökkenőmentes vetőmag-minősítési feladat végzése azonban azt bizonyítja, hogy megőrizhető volt a korábban egységes szakmai eljárásrend a vetőmagvizsgálat, a hatósági ellenőrzés és a minősítés minden területén.

Hatósági, közigazgatási ügyek

A vetőmag-minősítési munka több ponton megváltozott és egyszerűsödött, valamint új feladatokkal bővült január elseje után a Növénytermesztési Hatóságként eljáró vetőmagfelügyeleti szakterület tevékenységi köre.

Az első és legfontosabb változás a hatósági, közigazgatási ügyek joghatálya. Az új előírások szerint:

- I. fokon a megyei Vetőmagfelügyeleti Osztály (területi szerv),
- II. fokon pedig a Központ jár el.

Vetőmag hatósági eljárás vonatkozásában a Központ – mely alatt a budapesti vetőmagfelügyeleti szakterület osztályait, a Központi Vetőmagvizsgáló Laboratóriumot és a monorierdői Fajtakitermesztő Állomást kell érteni – országos illetékességgel rendelkezik, döntése ellen közigazgatási eljárás keretben fellebbezésnek helye nincs. Minden olyan esetben, amikor a Központ az első fokon eljáró hatóság, az általa meghozott határozatok ellen jogorvoslatért a Közigazgatási Bíróság felé lehet fordulni.

A vetőmag-minősítés különböző rész-folyamataiból számos vizsgálat és eljárás Központi hatáskörben van. A leglényegesebbek ezek közül:

- a budapesti ISTA akkreditált vetőmagvizsgáló laboratórium által kizárólagosan végzett export és import vetőmagtétel vizsgálat és minősítése,
- a fajtaazonosító kitermesztés,
- a burgonya vetőgumó minősítéshez kapcsolódó vizsgálatok (rügydugvány, ELISA),
- a genetikai fajtaazonossági vizsgálatok,
- a vetőmagtétel egyes kórtani vizsgálatait, valamint
- a vetőmagvak GMO-vizsgálata.

A minősítési részterületek szinte mind-egyikéhez kapcsolódik valamilyen engedélyezési eljárás, az automata mintavevő eszköz engedélyezésétől a kiserelési engedélyeken keresztül, a zöldségfajok standard vetőmag-előállítóinak nyilvántartásba vételéig széles a paletta. Mindezen hatósági eljárás során a központ első fokon jár el, és döntései ellen fellebbezésnek helye nincs. A jogorvoslati lehetőség kérdését tovább nehezíti, hogy korábban a felettes, irányító szerv – minisztérium – másod fokon, vagy jogszabályi felhatalmazással egyedi elbírálás alapján engedélyezhette egyes követelményeknek nem megfelelő vetőmagtétel forgalomba hozatalát, melyre vetőmag törvény módosítás miatt jelenleg már nincs mód. A vetőmagvizsgáló és engedélyezési munkánk során ezért a jövőben még körültekintőbben kell eljárunk, hiszen fellebbezésre nincs lehetőség.

A jogorvoslat kérdéséhez szorosan kapcsolódik a területi illetékesség. A jogelőd OMMI Területi Vetőmagfelügyelőségek több megyére, régióra kiterjedő területi illetékességüket a megyei Hivatalok Vetőmagfelügyeleti Osztályaként megtartották, ezáltal a vetőmag-előállítók, ügyfelek kiszolgálása az elmúlt évek gyakorlatának megfelelően változatlan helyről történik.

A Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal megalakulásával egy időben módosításra került a Növényfajtak állami elismeréséről, valamint a szaporítóanyagok előállításáról és forgalomba hozataláról szóló 2003. évi LII. törvény (2006. évi CIX.tv). A törvénymódosításra az MgSzH létrehozása és a minisztérium valamint, újonnan nevesített Növénytermesztési Hatóság vetőmag törvényben foglalt feladatainak megváltozása miatt volt szükség.

A Növénytermesztési Hatóság feladatait az MgSzH Központ Növénytermesztési és Kertészeti Igazgatósága látja el. Az MgSzH megalakításakor koncepcionális cél volt, hogy a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium által lefolytatott első és másodfokú hatósági eljárások a minisztérium alá rendelt mezőgazdasági szakigazgatási feladatokat ellátó intézményekből kialakított Hivatalba kerüljenek.

A vetőmag törvény által szabályozottan ilyen tevékenységek:

- a vetőmag-szaporítási zárt körzet engedélyezése,
- az állami elismerésre bejelentett növényfajtak egyedi szaporítása,
- az általános forgalomba hozatali követelménynek nem megfelelő vetőmagtétel eseti felhasználásának engedélyezése.

Az egyedi szaporítási engedély kiadása az adminisztrációs folyamat rövidülésével gyorsabb lesz. A zárt körzet engedélyezés új feladat, de az ellenőrzés már korábban is a minősítő hatóság feladata volt. A szaporítóanyagok eseti felhasználásának engedélyezése vetőmag vonatkozásában pedig elenyésző számban fog jelentkezni, hiszen számos egyéb Közföldi szinten szabályozott speciális forgalomba hozatali lehetőség áll rendelkezésre (pl. fajtajelölt kísérleti célú forgalomba hozatal).

A vetőmagtétel növényültetvé kiadása – növényültetvé adatok feltüntetése a hatósági vetőmag függőcímkén – eljárásrendje egyszerűsödik, az adminisztrációs adatküldés lerövidül, mivel a Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatalon belül zajlik majd az ügyintézés. Ezt segíti elő az idei évre tervezett informatikai fejlesztés, mely a vetőmag-vizsgáló és minősítési programrészek megújítását célozza. Az elmúlt évben a hatósági ellenőrzések nyilvántartási programja készült el, lehetővé téve a hatósági ellenőrzések számítógépes tervezését, dokumentálását és kiértékelését.

ÖKO vetőmag adatbázis

A Növénytermesztési Hatóság feladatkörébe tartozó ÖKO vetőmag adatbázis nyil-

vántartási rendszere is megváltozott január 1-jével. Az intézeti honlapon található vetőmag-forgalmazók bejelentései alapján összeállított lista sajnálatos módon sok, már ténylegesen nem működő vetőmagtétel adatait tartalmazta, mivel a bejelentők megfeleltek töröltetni az adatbázisból. Nincs lehetőségünk folyamatosan ellenőrizni a listán szereplő adatok valóságát, ezért minden év január 1-jén automatikusan töröljük az összes ÖKO vetőmagtételt az adatbázisból. Ezzel egy időben kérjük a forgalmazókat, hogy a felajánlott, még ténylegesen működő ÖKO vetőmagteteleik bejelentését ismételjék meg, így biztosítható az ÖKO vetőmagpiac hiteles tájékoztatása.

Laboratóriumi vetőmagvizsgálat

Az elmúlt évben a laboratóriumi vetőmagvizsgálat területén célként kitűzött és előkészített egységes akkreditáció terve nem valósult meg. A területi egységek és a budapesti laboratórium egyedi független nemzeti NAT akkreditációját azonban fenntartjuk. A megyei Vetőmagvizsgáló Osztályok mindegyike Vetőmagvizsgáló Laboratóriumot működtet, mellyel biztosítják az illetékességi területükön jelentkező hazai célú forgalomba kerülő vetőmagtetelek vizsgálati megrendeléseinek teljesítését. A Központ Vetőmagfelügyeleti szakterület szervezeti egységén belül a Központi Vetőmag-vizsgáló Laboratórium a nemzetközi (ISTA) és hazai (NAT) akkreditációjának fenntartása mellett az előző évek gyakorlatának megfelelően irányítja és felügyeli a területi szervek egységes vetőmag-vizsgáló tevékenységét. 2007. évi fejlesztési céljaink között szerepel a budapesti laboratórium GMO vizsgáló akkreditációjának megszerzése, mivel a 2006. év végén megjelent géntechnológiai törvény-módosítás és az együtt-termesztésről szóló végrehajtási rendelet megteremteti a jogszabályi kereteket az esetleges jövőbeni GMO fajta-használatnak. A jogszabályok megjelenésével párhuzamosan azonban a magyar kormány által képviselt széles körű

Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal vetőmagfelügyeleti szakterületének elérhetőségei

Név	Cím	Telefon/fax
Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Központ Növénytermesztési és Kertészeti Igazgatóság Vetőmagszaporítási Osztály	1024 Budapest, Keleti Károly u. 24.	Telefon: 06-1-336-9330 Fax: 06-1-336-9096
Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Központ Növénytermesztési és Kertészeti Igazgatóság Minősítésfelügyeleti és Nyilvántartási Osztály	1024 Budapest, Keleti Károly u. 24.	Telefon: 06-1-336-9460 Fax: 06-1-336-9096
Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Központ Növénytermesztési és Kertészeti Igazgatóság Központi Vetőmagvizsgáló Laboratórium	1024 Budapest, Keleti Károly u. 24.	Telefon: 06-1-336-9329 Fax: 06-1-336-9096
Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Központ Növénytermesztési és Kertészeti Igazgatóság Fajtakitermesztő Állomás	2213 Monorierdő, Beton u. 86.	Telefon: 06-29-419-332 Fax: 06-29-619-078
Baranya Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Földművelésügyi Igazgatóság Vetőmagfelügyeleti Osztály	7622 Pécs, Nagy Lajos király u. 1.	Telefon: 06-72-511-190 Fax: 06-72-511-192
Békés Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Földművelésügyi Igazgatóság Vetőmagfelügyeleti Osztály	5620 Békéscsaba, Pf. 75.	Telefon: 06-66-520-450 Fax: 06-66-520-456
Fejér Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Földművelésügyi Igazgatóság Vetőmagfelügyeleti Osztály	8000 Székesfehérvár, Major u. 18.	Telefon: 06-22-316-483 Fax: 06-22-512-172
Győr-Moson-Sopron Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Földművelésügyi Igazgatóság Vetőmagfelügyeleti Osztály	9021 Győr, Aradi vértanúk útja 12.	Telefon: 06-96-310-133 Fax: 06-96-510-965
Hajdú-Bihar Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Földművelésügyi Igazgatóság Vetőmagfelügyeleti Osztály	4031 Debrecen, Széchenyi u. 62.	Telefon: 06-52-521-511 Fax: 06-52-521-518
Jász-Nagykunszolgai Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Földművelésügyi Igazgatóság Vetőmagfelügyeleti Osztály	5000 Szolnok, Kossuth L. u. 2.	Telefon: 06-56-422-103 Fax: 06-56-512-528
Vas Megyei Mezőgazdasági Szakigazgatási Hivatal Földművelésügyi Igazgatóság Vetőmagfelügyeleti Osztály	9700 Szombathely, Gagarin út. 2.	Telefon: 06-94-514-740 Fax: 06-94-313-269

támogatással bíró védzáradéki eljárás a MON810 géntechnológiai módosítást tartalmazó kukorica fajta teljes körű használatát tiltja Magyarországon. Az akkreditált vizsgálat kialakítása azért válik még szükségesebbé, mivel az Európai Unió Bizottsága tervezi a vetőmag-előállításra és forgalmazásra vonatkozó GMO határérték rendeleti szabályozását.

Várható rendelet-módosítások

A hazai vetőmag szakmai jogszabályok területén az elmúlt évben mindössze a kalászos gabonák tételnagyságát érintő rendelet-módosítás jelent meg, de idén várható az EU Közös Fajtakatalógusba és kötelező minősítési körbe bekerülő új zöldségfajok (csemege kukorica, rebarbara, egyes gyümölcsfajok) szabályozását célzó hazai rendelet-módosítás. A vetőmag és szaporító-

anyag vonatkozásában a 2007. évi Unió jogalkotási terv a 2005-ben a Bizottság által meghirdetett „Jobb Szabályozás” figyelembe vételével a tagországok javaslati alapján számos elképzelést tartalmaz. Kiemelt prioritást élvez a génmegőrzésre, amatőr fajtákra vonatkozó jogszabály megjelentetése, a vetőmag GMO határérték bevezetése és az irányelvek hatálya alá tartozó fajok kezelése (törlés és bővítés). Tovább folytatódhat az átruházott jogkörben végezhető vizsgálati tevékenységek körének bővítése.

Mind a szervezeti, mind pedig a jogszabályi változások a fejlesztés, valamint hatékonyságnövelés irányába mutatnak, végrehajtásukra pedig az MgSzH Központ és területi szervek vetőmag-minősítést végző szakemberei felkészültek.

Polgár Gábor
igazgató-helyettes
MgSzH Központ

Államilag Elismert Fajták Kísérleti Rendszere

Magyarországon a Biológiai Alapok Pályázatok megszűnése óta nem működik megnyugtatóan és kedvezően az a független kísérleti rendszer, amely megfelelő információt nyújtana a termelők számára az egyes fajták termesztési értékéről. A Vetőmag Szövetség és Termék Tanács, az IKR, a KITE, a Gabonatermesztők Országos Szövetsége, valamint a Hőgyési Agrokémia támogatásával az idén elsőként kukoricából indítja el a fajtakísérleteket. A kísérletek tervezését és kivitelezését az MgSzH (OMMI jogutód) hálózata végzi.

Az Államilag Elismert Fajták Kísérleti Rendszere, mely elveiben követi az EU posztregisztrációs rendszereit, biztosítja hogy a felhasználók kipróbált, megfelelő mennyiségű és ismert minőség elérésére képes növényfajták közül választhassanak, és megakadályozza, hogy ökológiai feltételeink között biztonságosan nem termesztendő növényfajták vetőmagja kerüljön forgalomba.

Az állami elismerést követően a fajták további összehasonlító vizsgálata több okból indokolt:

- minden évjárat más-más feltételeket jelent az eltérő tulajdonságú fajták számára, és a különböző körülmények között szerzett kísérleti tapasztalatok segítik a megalapozott fajtaválasztást,
- a kórokozók rassz összetétele folyamatosan változik (főként napraforgónál), ezért az eltérő rezisztencia hátterű fajták egymáshoz viszonyított teljesítménye nem állandó,
- a különböző években elismert fajták csak így hasonlíthatók össze,
- az Európai Unió tagjaként bármely uniós tagországban elismert növényfajtát lehet hazánkban forgalmazni és termesztetni, ezért a hivatalos fajtaművelés már kevésbé tudja ellátni eredeti funkcióját, a termelők védelmét az indokolatlanul nagy kockázatot jelentő fajták megjelenésével szemben.

Az államilag elismert fajták további vizsgálata piacgazdaságban nem állami feladat, ugyanakkor alapvető termelői érdek. Jól szervezett mezőgazdasággal ren-

delkező országokban főként termelői szakmai szervezetek és/vagy regionális önkormányzatok szervezésében és finanszírozásában végzik az ilyen kísérleteket, a gazdálkodók tájékoztatása érdekében.

A Vetőmag Szövetség és Termék Tanács kiemelten fontosnak tartja, hogy a Magyarországon termesztett fajták értékét objektív kísérletekkel lehessen bemutatni, ezért kezdeményezte a fajták posztregisztrációs rendszerének újratervezését. A távlati cél mindenféleképpen az, hogy a kísérlet hasznélvezői a termelők teremtsék meg hozzá a feltételeket, lehetőleg minél több szereplő részvételével.

A kukorica államilag elismert kísérletében a fajtabejelentők a korábbi gyakorlatnak megfelelően önkéntes kiválasztás alapján jelentették be vizsgálatra a már elismert fajtáikat. Az EU csatlakozás utáni helytelen értelmezés és ebből származó pénzügyi hiányában a beállított fajták száma folyamatosan csökkent, kukorica esetében 2006-ra ez olyan állapotot eredményezett, mely szerint az országos vetésterületen termesztett hibridek több mint 3/4-ét bejelentők már nem vettek részt ebben a kísérleti rendszerben.

Ennek a problémának az orvoslására, több egyeztető tárgyalás során, a Vetőmag Szövetség és Termék Tanács kukorica szekciójának illetékes szakemberei, valamint az MgSzH szakmai testülete együttesen kidolgozta a 2007. évi minősített kísérlet metodikáját. Ez a kísérleti módszertan az állami fajtaművelési kísérletek vizsgálati metodikáján alapul, a fő eltérési pontok értelemszerűen a **fajtakiválasztásban**, valamint **vizsgálati helyek** számában, azok területi elhelyezkedésében mutatkoznak meg. Mindkét szempontnál vezérelv volt a fent már említett termelői érdekek maximális figyelembevétele.

A jelenlegi metodika szerint hazánkban bejelenteni és regisztrálni szemes kukoricát FAO 240–599-ig, míg silókukoricát ezen felül is (igen késői FAO 600<) lehet. A fajtaregisztáció és a köztermesztésben szereplő fajták között azonban eltérés mutatkozik, így a minősített sor összeállításánál eleve a termesztésben kis hányadot képviselő silókukorica, valamint a késői szemes kukorica (FAO 500<) csoportok nem kerültek be.

A kísérlet fajtaszámát 45 **hibridben** maximalizálták, ez valamivel több mint 10 %-a a jelenlegi Nemzeti Fajtajegyzéken szereplő kukoricáknak, valamint ez a még egységesen kezelhető kísérletnek egy egészséges, átlátható mennyisége.

A fajtakiválasztás egyik alappillére volt, hogy az **újjonnan regisztrált**, a piacon még

bizonyítani nem tudó hibrideknek is megteremtettük az esélyt a versenyben való részvételre azáltal, hogy az állami elismerés után közvetlenül beemeltük őket a kísérletbe.

Mind a térbeli (minősített és minősítendő kísérletek között), mind az időbeli (idei minősített, jövő évi minősített kísérletek között) átjárhatóság biztosítása érdekében a három éréscsoport mindhárom **standardját** szerepeltetjük a kísérletben, annak ellenére, hogy az értékelés továbbra is a csoport főátlaga alapján történik.

A fennmaradó fajtaszámot a **vetőmag eladási lista** alapján töltöttük fel, a legnagyobb mennyiségben eladott fajtától haladva, a kisebb mennyiségben eladott felé.

Mindezek után a nemesítőházaknak lehetőséget biztosítottunk arra, hogy az adott fajtaszám keretükön belül (standard kivételével), **szabadon lecserélhessék** azokat a fajtákat, melyekről úgy ítélték meg, hogy ennél jobb genetikai potenciállal rendelkezőt tudnak versenyeztetni.

A fent leírtak alapján, minden okunk megvan azt feltételezni, hogy a hazai kukoricatermesztést nagymértékben segítő, erős és jó terméseredményt produkáló fajtasort sikerült összeállítanunk a 2007-es esztendőre.

A helyek számának maximumát első sorban a pénzügyi korlátok határozták meg 15 **vizsgálati helyben**, ehhez dolgoztuk ki a lehetőségeink szerinti legjobb területi elosztást. Így lesz kísérlet a nagy kukorica-termő vidékeken (Debrecen, Mezőhegyes, Iregszemcse, Kaposvár, Tordas, stb.), idén jobban lesz reprezentálva a Nyugat-Dunántúl (Pölöske, Szombathely) és a Dél-Alföld (Jánoshalma, Székkutas), ugyanakkor a kukorica szempontjából kisebb jelentőségű régiókba (Észak-Magyarország), az eddigi gyakorlattal ellentétben, nem kerül beállításra fajtasor.

A minősített sor vizsgálati metodikájában mindenképpen említésre méltó változás az elmúlt évekhez képest, hogy idén a 15 helyből 5 helyen lesz **vízleadás mérési sorozat**, mellyel a termésmennyiség mellett a másik nagyon fontos tulajdonság, a tenyészidő is ellenőrizhetővé, jobban megismerhetővé válik a termelők számára.

Reményeink szerint, a várhatóan száraz nyár ellenére sikerül szép és eredményes kísérleteket értékelni. Szeretnénk a nyár folyamán lehetőséget teremteni gyakorlati bemutatásra is, de az eredmények év végi publikálása mindenképpen segítséget nyújt a kukoricatermesztőknek.

Csapó József

MgSzH kukorica témafelelős

Ruthner Szabolcs

Franciaországi vetőmagkörkép

Repce

A repcét óriási területnövekedés jellemzi. Franciaországban a 2006-os őszi vetések nagy nyertese a repce. Az előző évhez viszonyított területnövekedés + 170.000 ha, így a mostani terület 1.555.000 ha, ez abszolút rekordnak számít Franciaországban, melyből mintegy 800.000 ha-t szának bioüzemanyag előállításra, és 713.000-755.000 ha-t humán élelmezésre. A meleg utószezon miatt a repcék jól fejlett állapotban mentek a télbe. Fagyveszélyre az idei télen nem kellett számítani, de néhány szokatlan veszélyre figyelni kellett, mint pl. az enyhe tél miatt korán megjelenő szklerotínia. Ez a fertőzés viszonylag ritka volt, és inkább az agronómiai hibákkal függött össze.

A vetések utáni területnövekedés nem jelenti egyben a minősített vetőmag piacának egyértelmű emelkedését is. A visszavetett vetőmagok mértéke újra emelkedőben van, és igen nehéz megbecsülni a valós részesedéseiket a repce területből. A következő repceszezont nézve a termelők még nagyobb területnövekedést jósolnak, ami a bioüzemanyag előállításban hasznosul.

A piac dinamizmusát jelzi az is, hogy folyamatosan újul a fajtakínálat. Az egyik nemzetközi cég 2006-ban 4 új fajtát is bejelentett a francia fajtakatalógusba, és számos francia cég jelentett be újabb fajtákat az elmúlt évben.

Napraforgó

A 2007-re vonatkozó előrejelzések szerint 330.000 ha-ról 380.000 ha-ra, vagyis mintegy 15%-kal nő az ipari napraforgó terület nagysága. Az étkezési napraforgó területek nagysága viszont várhatóan

330.000 ha-ról kb. 160.000 ha-ra csökken. A fenti két változást figyelembe véve tehát, mintegy 100.000 ha-os csökkenés várható az össz napraforgó területet tekintve, ami idén 540.000 ha körül alakul, szemben a tavalyi 638.000 ha-al. A megfigyelt érdeklődés ellenére, a biodízel előállítás alapjául szolgáló napraforgó fejlődése tapasztalható, ami diészter előállításnak köszönhető. 34 új fajta került fel a francia nemzeti fajtakatalógusba, amiből 4 magas olajsav tartalmú napraforgó. Ez a szám megegyezik a tavalyival, de akkor 26:4 volt az arány, mind a 4 magas olajsavtartalmú (85% feletti). A francia fajtakatalógus „A” listájában a jelenlegi norma 75%. Szklerotínia vizsgálatokat hivatalosan nem végeztek, mert a 2006 évi időjárás nem kedvezett ennek a betegségnek és ezek a körülmények nem tették lehetővé a korrekt vizsgálatok elvégzését.

Kalászosok

A 2006-os év első felében a kalászosok árának enyhe emelkedése erős növekedésbe csapott át, októberben a 160 euró/t-át is elérte. Ennek az erős áremelkedésnek a magyarázata az, hogy világviszonylatban is gyenge volt a termés, legfőképpen a kedvezőtlen klimatikus körülmények miatt (Ukrajnában és Oroszországban a fagy, Ausztráliában a szárazság, Európában a kora nyári kánikula). A franciáknak decemberben már igen nehéz volt egy-egy üzletet megkötni, mivel a francia búza ára igen magas volt az amerikai, orosz, ukrán és kazah konkurencia áraihoz képest és az euró-dollár árfolyam sem kedvezett a jó üzletek megkötésének, de összességében elmondható, hogy a szezon kiegyensúlyozott volt.

A 2006-ban betakarított francia termés minősége kiváló volt. A 2006-2007-ra vonatkozó becsléseket az 1. sz. táblázat tartalmazza.

Természetesen az emelkedő árak eredményeképpen világviszonylatban növekszik a vetésterület, kb. 3,4%-al. Emelkedni fog a termés mennyisége is, az EU-ban 11.4 millió tonnával, az USA-ban 5.7 millió tonnával, Ausztráliában 11 millió tonnával, a FÁK országokban 6 millió tonnával és Indiában 4.5 millió tonnával, míg Kanadában, Argentínában, Kínában és a Maghreb országokban (észak-afrikai térség) csökkenés várható.

Franciaországban az őszi búza területnövekedése 35.000 ha, az őszi árpa 24.000 ha, a durum búzának 20.000 ha, az őszi ka-

2006-2007-re vonatkozó becslések (2007. februári adat)					1. táblázat
Fajta	Terület		Vetőmageladás		Felújítási arány
	(ha)	változás	Mennyiség (t)	változás	
Őszi búza	4.850.000	+0.8%	344.000	+0.7%	Stabil (52%)
Őszi árpa	1.190.000	+1.8%	103.000	+2.2%	Enyhe javulás (77%)
Durum búza	465.000	+2.9%	54.000	-4.6%	Csökkenés (75%)
Tritikálé	330.000	Stabil	26.000	Stabil	Stabil (65%)
Zab	65.000	Stabil	4.000	+12%	Javulás (78%)
Őszi kalászosok összesen	7.020.000	+1.1%	533.000	+0.6%	Stabil (63%)

lászások franciaországi összes területnövekedése több, mint 80.000 ha.

A kalászos vetőmag-szaporító terület 2006-ban elérte a 145.770 ha-t (2. sz. táblázat), ez 4.700 ha-al kevesebb, mint 2005-ben volt. A tavaszi kalászosok (kivéve durum búza) szaporító területe 17.276 ha volt, ez -1,7%-os csökkenés a 2005-ös 17.505 ha-hoz képest. A tavaszi kalászosok részesedése az összes szaporításból 2006-ban 11,9 %-ot képviseltek, 2005-ben 11,6%-ot.

2. táblázat			
Kalászos vetőmag-szaporító területek Franciaországban			
Fajta	Szaporító terület (ha)		
	2004	2005	2006
Őszi búza	87.392	82.242	79.406
Őszi árpa	22.630	21.508	21.998
Zab	1.889	1.011	937
Tritikálé	9.520	9.221	7.717
Rosz	1.150	1.609	1.420
Durum búza	18.353	17.299	16.926
Tavaszi búza	689	579	594
Tavaszi árpa	16.109	14.922	14.917
Tavaszi zab	1.612	1.328	1.226
Rizs	402	369	188
Egyéb	452	399	440
Összes	160.198	150.487	145.769

Cukorrépa

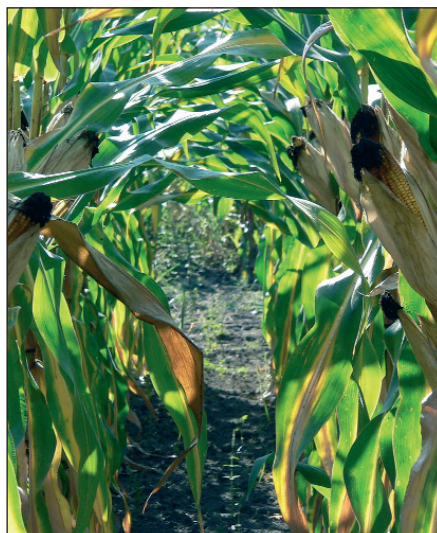
A 2006-os évben 30 új ipari cukorrépa-fajta került a francia nemzeti fajtakatalógusba, ami kevesebb, mint az ezt megelőző években volt.

Év	Fajták száma
2006	30
2005	32
2004	41
2003	31
2002	38
2001	40
2000	37
1999	46

A 30 új fajtából 13 került kereskedelmi forgalomba, melyből 9 rizómánia-rezisztens, 4 pedig kettős toleráns (3: rizómánia + barna rizoktónia és 1: rizómánia + nematóda rezisztens).

Burgonya

2006-ban a francia vetőburgonya szaporító terület elérte a 14.592 ha-t, ez kevesebb, mint 2005-ben volt, ebből 741 ha kapott alkalmatlan minősítést. A kizárások legfőbb okai a vírusos betegségek és az erwinia voltak. A területcsökkenés -6,4%.

Kukorica

A tavaszi vetésű növények szempontjából egy kicsit előnytelen az, hogy az őszi kalászosok kevesebb területet hagytak a számkra, másrészt az enyhe tél lehetővé tette a szarvasmarháknak a legelőn maradáást, csökkentve ezzel valamelyest a siló szükségleteket.

GMO – A francia GM-kukoricaterületek emelkedni fognak, ezt 10.000 és 100.000 ha közé becsülik. Egy februári becslés szerint 50.000 ha körül fog alakulni a GM-kukorica területek nagysága Franciaországban.

A francia vetőmagos gazdák a haszon csökkenésétől tartanak a 2007-es évben, mert költségeik emelkednek, a nettó átlagár viszont csökken.

A 2006-os jó vetőmageladással szemben meg kell említeni, hogy a 2006-os francia kukorica vetőmagtermés korlátozott volt. Ez először is egy 29%-os szaporító terület csökkenésnek tudható be (40.000 ha, beleértve a bázis vetőmagot is), ami közepes terméssel párosul. Ez a közepes termésátlag kb. 10%-os hiányt mutat a reális célhoz képest.

2007-es évre területnövekedést prognosztizálnak, amely 44.000 ha körül várható (bázis vetőmagot is beleértve), ami kb. 10%-os emelkedés az előző évi területhez viszonyítva.

Cirok

2006-ban a cirok terület 56.000 ha volt, ami 9,8%-al több, mint 2005-ben. A termésátlag 5,39 t/ha, ez 4,7%-kal több, mint a 2005. évi átlag. Ez egy elfogadható eredmény, ha számításba vesszük a 2006-os év időjárását, a szárazságot és a kánikulát. A francia cirok jó minőségű, 100%-ban csersavmentes, ami lehetővé teszi az értékesítését majdnem olyan áron, mint a kukoricát,

madáreleségként még egy kicsit drágábban is. De a szemes cirok természetők mégis elég messze vannak attól, hogy a termésüket a kukoricához hasonló áron legyenek képesek értékesíteni, mivel ez a növény másodlagosnak számít és a szezon elején nagyon hamar értékesítik is azért, hogy a silók üresek legyenek a beérkező kukorica számára.

Borsó

2006-ban 244.000 ha-on takarítottak be borsót Franciaországban, ez 23%-kal kevesebb az azt megelőző évinél, és úgy tűnik, hogy ez a tendencia tovább folytatódik. 2007-re 100.000 ha csökkenéssel számolnak, így a várható területnagyság 150.000 ha körül alakul. Ez a területcsökkenés egyértelműen az őszi gabonák és a repce területnövekedésének tudható be.

A minősített vetőmageladás meghaladta a 23.500 tonnát. Ez az eladás 31%-os csökkenést jelent. A vetőmag-szaporító terület 2006-ban 9.160 ha volt, ami 18%-al kevesebb a 2005. évihez képest, 2007-ben 40%-os csökkenést prognosztizálnak, így a borsó vetőmag-szaporító terület 5.500 ha.

Bab

A területnagyság folyamatosan csökken. 2005-ben 100.000 ha volt, 2006-ban 78.000 ha-ra csökkent, 2007-re 70.000 ha-al számolnak a szakemberek. 2005-2006-ban a vetőmageladás mértéke meghaladta az 5.500 tonnát, ez 25%-kal kevesebb, mint 2004-2005-ben volt. A 22%-os területcsökkenéshez viszonyítva a vetőmag-felújítás mértéke stabilnak mondható.

Csillagfűrt

Az őszi csillagfűrt termesztő területe 2.000 ha-ra csökkent, míg a 2005/06-os évben 3.500 ha volt. A tavaszi csillagfűrt területe is csökkenő tendenciát mutat a 2006-os év 6.000 ha-ja helyett 4.000 ha várható.

2005–2006-ban a fehér csillagfűrt-vetőmag eladás Franciaországban meghaladta a 780 tonnát (+6%), amihez hozzájön még 240 tonna export (+100%). 2006/07-re a fémzárolt vetőmag értékesítésének csökkenésével számolnak, ami egyrészt a területcsökkenéssel, másrészt a nem fémzárolt vetőmaghasználat növekedésével magyarázható (ez főleg a tavaszi csillagfűrtre jellemző). 2005/06-ban a szaporító-terület 508 ha volt, a 2006/07 szaporító-terület: 400 ha.

Horváth Zsolt

Az SPS bevezetésének agrárpolitikai kérdései

A döntés nem tűr halasztást, mert a 2009. évi áttérést alapul véve is rendkívül kevés idő maradt a gazdáknak a termelési szerkezetet érintő felkészülésre, nem beszélve az MVH adminisztratív rendszereinek átalakításáról! A SAPS és top up rendszerről az SPS rendszerre való átállás szabályai az EU-8-ak számára nem egyértelmű. A Csatlakozási Szerződésben és a 2003. évi KAP-reform irányelveiben az EU-8-ak szabályozása több ponton hiányos, egymással ellentétes, vagy az új tagállamok számára diszkriminatív. Kérdéses többek között az időközben módosított egyes termékpálya-rezsimek (cukor, tej) megállapodásainak átvezetési módja az SPS rendszerbe! Tekintettel tehát arra, hogy az áttérésnek nincs világos forgatókönyve, minél előbb ajánlatos hivatalos formában megerősíteni a „magyar modellt”.

Sajátosságainkat, illetve az ezeket tükröző agrárpolitikai céljainkat egy „testre szabott” magyar modell-javaslatlalt lehet legjobban kifejezni. Törekvéseinket, konkrétan a jelenlegi top up borítékok jövőbeni sorsát alapvetően a földhasználati viszonyok sajátosságai és a termelési szerkezetben kialakult aránytalanságok határozzák meg. Nem közömbös az állattenyésztési borítékok sorsa, a kevés földterülettel rendelkező állattartókra gyakorolt hatás, a szántó- és gyepterületek esetlegesen differenciált támogatása, a szántóföldi növények jelenlegi nemzeti kiegészítő támogatásának jövője, illetve – az SPS rendszertől formailag függetlenül – a gabonapiaci intervenciók felvásárlási rendszer sorsa.

Az összevont területalapú támogatási rendszer

Az SPS rendszer az üzemek termeléstől függetlenül, területalapú támogatását (összevont területalapú támogatás), vala-

mint különböző termeléshez kapcsolt közvetlen támogatásokat foglalja magában. A termeléstől függetlenül, területalapú támogatás szerzett jogon alapul, az üzemek számára megállapított jogosultságok aktiválásával hívható le. Egy egységnyi támogatási jogosultság egy hektártámogatásra jogosult földterületre szól (az egységnyi támogatási jogosultságok üzemenként eltérőek lehetnek). Egy egységnyi támogatási jogosultság csak akkor aktiválható, ha ahhoz tulajdonosa egy hektártámogatásra jogosult (szántó vagy gye), használatában lévő földterületet tud rendelni. Minden egyes hektár támogatásra jogosult földterülettel csak egy egységnyi támogatási jogosultság aktiválható. A jogosult földterület növelése (vásárlás vagy bérlet) nem jelent automatikusan több támogatást, ehhez a korábban használatban lévő földterületen felül használatba vett hektárokhoz is támogatási jogosultságokat kell szerezni. Értelemszerűen következik, hogy elegendő jogosult földterület hiányában egy üzem összes támogatási jogosultsága nem aktiválható.

Regionalizáció

Az EU-10 (tehát az Agenda 2000 standard támogatási rendszerét alkalmazó Málta és Szlovénia is) az SPS regionalizált változatát vezetheti be.

Támogatástípusok

Az SPS regionalizált változatánál az alábbi támogatástípusokat különböztetjük meg:

1. Összevont területalapú támogatás, ami két részből tevődik össze:
 - a. Nem üzem-specifikus területalapú általános rész (regionalizált támogatási jogosultságokkal aktiválható);
 - b. Üzem-specifikus rész (nemzeti tartalékból az áttérés évében, objektív kritérium alapján üzemsorosan kiosztott extra támogatási jogosultságokkal aktiválható);
2. Opcionálisan termeléshez kapcsolt közvetlen támogatások;
3. Kötelezően termeléshez kapcsolt közvetlen támogatások.

Nemzeti kiegészítő támogatások

A fenti támogatástípusokba sorolható támogatások mindegyike nemzeti kiegészítő támogatással megjelölhető.

Kötelező területpihentetés

Az összevont területalapú támogatási rendszer bevezetésével a kötelező terület-

pihentetés hatályba lép. A kötelező területpihentetés minden 19,45 hektárnál nagyobb szántóterülettel rendelkező üzemre nézve kötelező (ezzel külön támogatási jogosultságok aktiválhatók), százalékos arányának meghatározása az alábbi képlettel történik:

$10\% \times [\text{GOFR-bázisterülete} / \text{SPS támogatási jogosultságok referencia szántóterülete}]$

Keresztfeltételek (Cross Compliance)

Az összevont területalapú támogatási rendszerben a helyes mezőgazdasági és környezeti állapot mellett a támogatási jogosultságok aktiválásának, a közvetlen támogatások lehívásának feltétele 19 olyan jogszabály betartása, illetve az ezekben rögzített követelményeknek való megfelelés, amelyek egyébként jelenleg is érvényben vannak.

A magyar SPS modell

Az Európai Bizottság eredetileg nem számított és ezért nem is készült arra, hogy az új tagállamok közül bármelyik 2006 után is az egyszerűsített támogatási rendszert alkalmazza. A 2003. évi KAP-reform változtatásait (közvetlen támogatások részleges vagy teljes függetlenítése) a 2007-től kezdődő, immár 4 évre bővített időszakra adaptáló jogszabályok hiányában egyelőre nem lehet biztosan tudni, hogy a 2004-2006 között nyújtott, termeléshez kapcsolt nemzeti kiegészítő támogatásokon kell-e a 2007. évtől változtatni vagy sem? Néhány fontosabb jogcím esetleges megszüntetése (pl. tejboríték; ld. 2. melléklet), illetve az összevont jogcímek szétválasztása, alapvetően befolyásolhatja az összevont területalapú támogatási modellt.

Regionalizáció

Az összevont területalapú támogatás referenciaterülete az áttérés évében bejelentett, jogosult összes szántó- és gyepterület. Lényeges azonban, hogy a támogatásra jogosult hektárokat adó parcelláknak a tagállam által megszabott időponttól számítva (ami nem lehet korábbi, mint az összevont területalapú támogatási rend-

¹ A legfrissebb információk szerint 2007-től a top up az SPS keretében meghatározott opciók szeimti mértékben köthető termeléshez.

szere történő áttérést megelőző év szeptember 1-je) legalább 10 hónapig a gazdálkodó használatában kell lenniük. A támogatási jogosultságok a szántóföldi zöldség- és gyümölcsfélék, valamint étkezési burgonya által elfoglalt földterületeken is aktiválhatók. A támogatásra jogosult min. üzemméret 1 hektár. Ez azt jelenti, hogy gyakorlatilag a SAPS mínusz szőlőültetvény területtel lehet kalkulálni. Megjegyzendő: minél kisebb a támogatási jogosultságok megállapításakor a rendszerbe bejelentkező szántó- és gyepterület az összes szántó- és gyepterülethez képest, annál élelkebb forgalom várható a földpiacon és a támogatási jogosultságok piacán.

Az egységnyi szántó- és gyepterületre megállapított regionalizált támogatási jogosultság a szántóterület javára differenciált.

Kötelezően termeléshez kapcsolt közvetlen kiegészítő támogatások

- Fehérjenövények kiegészítő támogatása (100%);
- Durumbúza minőségi támogatása a tradicionális körzetekben (100%);
- Rizstermelés kiegészítő támogatása (100%);
- Héjas gyümölcsök támogatása² (100%);
- Energianövények támogatása³ (100%).

Opcionálisan termeléshez kapcsolt támogatások

- Szarvasmarha: tekintettel a nemzetközi marhahúspiac hosszabb távú kilátásaira, illetve a hazai marhahústermelés piaci igényekhez igazodó szerkezetváltásának szükségességére ⇒ borjúvágási támogatás (100%), húshasznútehén-prémium⁴ (100%), felnőtt szarvasmarhák vágási támogatása (40%);
- A magyar juhtenyésztés jelenlegi színvonalának fenntartása érdekében ⇒ anyajuhprémiumok (50%);

- Tekintettel a dohánytermelés elszegényedett, munkanélküliséggel küszködő régiókban betöltött szociális szerepére ⇒ dohányprémiumok (60% 2009-ig).

Az opcionálisan termeléshez kapcsolt támogatások veszélye, hogy amennyiben az ezekhez rendelt kvótákat nem használjuk ki, pénzt veszítünk. Alternatívaként kínálkozik, hogy nem élünk ezen opciókkal, aminek kétségtelen előnye a forráskihasználás maximalizálása, illetve az adminisztráció minimalizálása. Ez esetben az összevont területalapú támogatásra történő áttérést megelőzően kérdőző átlakatokat tartók számára üzemsorosan kiosztott extra támogatási jogosultságokkal lehet garantálni az állattartás folytatóságát.

Nemzeti tartalékból üzemsorosan kiosztott extra támogatási jogosultságok

A nemzeti tartalékból üzemsorosan kiosztott extra támogatási jogosultságoknál a folytonosság elve érvényesül: ilyen jogosultságot az kaphat, akik az összevont területalapú támogatási rendszer bevezetését megelőző évben az e jogosultság bázisát képező nemzeti kiegészítő támogatásban részesült. A nemzeti tartalékból kiosztott extra támogatási jogosultságok az alábbi jogcímeiből tevődhetnek össze:

- Tejprémiumok (100%);
- Speciális vágómarha-prémium (100%);
- Felnőtt szarvasmarhák vágási támogatása (60%);
- Extenzifikációs kiegészítő támogatás (100%);
- Anyajuhprémiumok (50%);
- Rizs területalapú támogatása (100%);
- Dohányprémiumok (40%, 2010-től 50%⁵);
- Cukorrépa-termelők kompenzációs támogatása⁶ (100%).

Amennyiben a termeléshez kapcsolt opciókkal nem élünk, akkor az opcionálisan termeléshez kapcsolt támogatási jogcímek is ezek között jelennek meg. Minden

gazdaság egységnyi üzemsoros támogatási jogosultsága a fenti jogcímek egyedi kombinációja.

Regionalizált átalánytámogatás

A regionalizált átalánytámogatás pénzügyi borítéka az uniós közvetlen támogatásokból a kötelezően és opcionálisan termeléshez kapcsolt támogatások, valamint a nemzeti tartalékból üzemsorosan kiosztott extratámogatási jogosultságokra, illetve a nemzeti tartalékban új belépők számára fenntartott támogatási jogosultságokra eső kifizetések levonása után megmaradó összeg. (Annak érdekében, hogy a bérleti szerződéseket ne mondják fel tömegesen, és a földtulajdonosok ne igényeljének új belépőként támogatási jogosultságokat a nemzeti tartalékból, az „új belépő” fogalmát pontosan definiálni kell, és a nemzeti tartalékban elkülönített támogatási jogosultságok megszerzését olyan feltételekhez érdemes kötni, mint életkor, szakirányú végzettség, a használt földterület nagysága stb. Megfontolandó, hogy a nemzeti tartalékból támogatási jogosultságokat esetleg csak egy rövid, néhány éves átmeneti időszakban lehessen kapni, ezt követően az új belépők a piacon vásároljanak támogatási jogosultságokat.)

A regionalizált átalánytámogatásban a GOFR-növények támogatása is benne foglaltatik, sőt, döntő részét ez teszi ki. Tekintettel arra, hogy a regionális átalánytámogatást termeléstől függetlenül nemzeti kiegészítő támogatással javasoljuk megfejteni (amennyiben lesz forrás), továbbá arra, hogy a gabonapiaci intervenciók felvásárlási rendszert megreformálják, nem látjuk értelmét a szántóföldi növények jelenlegi nemzeti kiegészítő támogatása termeléshez kapcsolt támogatásként történő továbbvitelének.

A regionalizált és üzemsoros támogatások aránya nem változik (statikus modell).

Nemzeti kiegészítő támogatások

A regionalizált és az üzemsoros összevont területalapú támogatás, valamint a kötelezően és opcionálisan termeléshez kapcsolt támogatások nemzeti kiegészítő támogatással megfejejelhetők. A nemzeti kiegészítő támogatásokról egyelőre nem sürgető dönteni. Ezekkel a piaci viszonyok alakulásától, az agrárpolitika aktuális prioritásaitól, továbbá a költségvetési forrásoktól függően bizonyos ágazatokat preferálni lehet. Itt két egyszerű változatot mutatunk be: a rendelkezésre álló nemzeti költségvetési forrás függvényében (1) minden támogatást ugyanazon százalékban fejelelünk meg, (2) az állattenyésztők támogatásait legfeljebb 30%-ponttal egészítjük ki (vagyis maximalizáljuk a szarvasmarha- és juhtartók támogatásait), a maradékot pedig regionalizált átalánnyként fizetjük ki.

Papp Gergely

Agrárgazdasági Kutató Intézet

² A héjas gyümölcsök területe az egyszerűsített kifizetésre jogosult, az összevont területalapú támogatásra azonban nem. E növények közvetlen támogatását eddig nem tartalmazta a magyar SAPS boríték, a jövőben azonban várhatóan bekerül.

³ Az energianövények közvetlen támogatását az EU 2006 végéig felülvizsgálja. Ezt eddig nem tartalmazta a magyar SAPS boríték, a jövőben azonban várhatóan bekerül.

⁴ A húshasznú tehén támogatása húsmarha típusú, vagy húsmarhával (beleértve a kettőshasznosítású fajtákat is) történt keresztezésből született és hústermelésre szánt borjak nevelésére tartott tehen, illetve üsző után fizethető. A jogosultság egyik feltétele, hogy az e támogatásban részesülő termelő tejet és tejterméket nem értékesíthet vagy egyéni referencia-mennyisége nem haladhatja meg a 120 000 kilogrammot (a tagállamok e számtól saját hatáskörben eltérhetnek). E kritériumot figyelembe véve jelenleg a kvóta kitöltése biztosítottnak látszik, mivel a hazai gyakorlatban a mennyiségi korlátozás telephelyre és nem üzemre vonatkozik. Számunkra az jelenthet problémát, ha a termeléshez kapcsolt opcióknál a rendeletben szereplő per holding kifejezést nem telephelyre, hanem üzemre kell értelmezni. Ugyanis ez esetben a kvótát előreláthatóan nem tudnánk kitölteni, ami forrásvesztéssel fenyeget.

⁵ A dohányprémiumok 50%-a 2010-től a vidékfejlesztési támogatásokhoz kerül.

⁶ A cukorrépa-termelők kompenzációs támogatása 2008-ig bezárólag a SAPS borítéktól elkülönítve is kezelhető, 2009-től azonban feltehetően az SPS boríték részévé válik.

Az Európai Vetőmag Szövetség (ESA) kukorica és kalászos szekció ülése

Az ESA szekció és elnökségi üléseit 2007. március 19–21. között tartotta Brüsszelben, amelyen a VSZT részéről dr. Láng László (MTA Martonvásár, VSZT alelnök), valamint Ruthner Szabolcs (titkárság) vett részt.

Kukorica szekció

A Szekció Bizottság három kategóriába osztotta, és meghatározta azokat a prioritásokat, amelyekkel a 2007. évben foglalkozni kíván. Az első kategóriába tartoznak azok az intézkedések, amelyekben a szervezet kezdeményezőként kíván fellépni. A másodikban aktívan részt kíván venni, míg a harmadikban csak megfigyelőként.

A legfontosabb feladata a szekciónak továbbra is a megfelelő határérték kidolgozása a GMO-val szennyezett konvencionális vetőmagoknál. Az Europabio-val (gén-technológiában érdekelt cégek európai szövetsége) közös fellépésben a nemzeti vetőmag szövetségekkel együttműködve igyekszik meggyőzni a döntéshozókat a határérték és jelölési küszöb szükségességéről. A kérdés napirendre tűzése azért sürgető, mert ha 2008 tavaszáig ezt nem sikerül elérni, akkor valószínűleg az új EU parlamenti ciklus kezdetéig, 2010-ig nem lesz rá lehetőség.

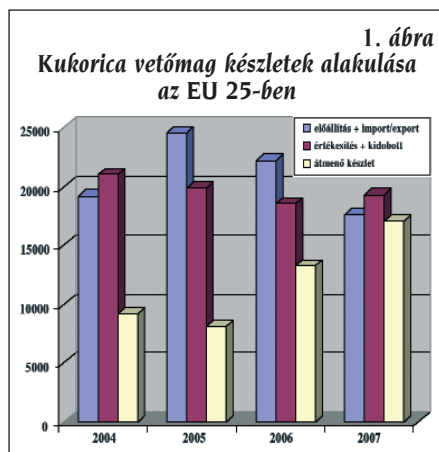
A Bt kukorica vetési területe közben folyamatosan növekszik. Néhány országban (Franciaország, Németország, Portugália és a Cseh Köztársaság) ez a növekedés jelentősen mondható, hiszen a teljes vetésterület a 93.000–121.000 ha körül alakul. Érdekes információ, hogy Románia 0,9 százalékban határozta meg a GMO jelölési küszöböt konvencionális vetőmag tételeknél.

A növényvédő szerekről szóló 91/414/EK direktívát felülvizsgálták. A csávázó szerek, mint növényvédő szerek, engedélyeztetési eljárása jelenleg tagországi hatáskörben van, ugyanakkor nincs hatékony együttműködés az egyes tagországok eljárási rendje között. A jelenlegi helyzet nagyban sérti az EU vetőmag piacát, hiszen sok esetben akadályozza a vetőmag szabad kereskedelmét. A szövetség ezért a csávázó szerek központi EU szintű engedélyezését tartja megfelelően esetleg alternatív megoldásként a nemzeti hatóságok engedélyezésének kölcsönös elismerését.

A vetőmag szaporító területek az EU-25-ben 83.000 hektárról 93.000 hektárra növekednek, ez főként annak köszönhető, hogy a két vetőmag szaporító nagyhata-

	Spanyolo.	Franciao.	Németo.	Portugália	Szlovákia	Lengyelo	Cseh Kört.	Románia	összesen
2005	53,000 (I)	~500	~250	780	-	-	~300	(RR Soy)	54,830
2006	54,000	5,000	680	1,300	~30	~30	1,500	(RR Soy)	62,500
2007	~56,000	25,000-50,000	~2,500	3,000-5,000	~900	?	6,000-7,000	~350	93,000-121,000

lom, Magyarország és Franciaország is növeli területeit. A vetőmag értékesítés 700.000 unit-tal növekszik, elérve a 19,3 millió unitot. Ha számításba vesszük az export-import mérleget akkor a készletek az idén várhatóan kismértékben csökkennek, szemben a 2005. és 2006. évekkal, amikor a vetőmag készletek nőttek (1. ábra)

Az UPOV kukorica fajtaelismerésre vonatkozó útmutatójának felülvizsgálata folyamatban van. A május végén, Budapesten sorra kerülő eseményen az útmutató várhatóan végleges formát önt majd.

Kalászos Szekció

Immár hagyományosan, elsősorban az utántermesztett vetőmag helyzet került szóba a szekció ülésén. Belgium a következő tagország, ahol megpróbálták érvényesíteni a nemesítési jogokat a nem fémező vetőmag után több-kevesebb sikerrel. A begyűjtési rendszer az első évben jól működött a vetőmag feldolgozók információi alapján. A második évtől kezdődően azonban a gazdák megkérdőjelezték a vetőmag feldolgozók azon jogát, hogy információt nyújthassanak a nemesítők számára a feldolgozott vetőmag tételeiről. A bíróságon sikerült a gazdának pert nyerniük, aminek következtében jelentősen megcsappant az utántermesztett vetőmag felhasználásról szóló jelentések száma.

A belgák ezért stratégiát kívánnak váltani, mégpedig úgy, hogy a vetőmag szákon feltüntetnek egy szerződésként szolgáló szöveget, amely azt tartalmazná, hogy a zsák felbontásával annak használója információadásra kötelezhető. A belga fél véleménye szerint azonban ez az akció csak akkor lehet sikeres, ha a technikát a környező országokban is alkalmazzák, kivéve ezzel a paralel export lehetőségét. Mivel azonban a szomszédos országokban, főként Hollandiában és Franciaországban, jelenleg jól működik a rendszer, ezért ők óvatosabban közelítenek a kérdéshez. Azt mindenesetre fontos kihangsúlyozni, hogy az ilyen törekvések pozitívnak kell értékelni, hiszen a nemesítőknek mindent meg kell tenniük annak érdekében, hogy jogaikat érvényesítsék.

Ugyanebben a témában folyt konzultáció az ESA és az európai gazdákat tömörítő szervezet, a COPA-COGECA között. A találkozó célja az volt, hogy a két szervezet megtalálja azokat a közös pontokat, ahol a kölcsönös érdekek mentén az együttes fellépés lehetséges. A felek egyetértettek abban, hogy a gazdának továbbra is szükségük van a nemesítés nyújtotta előnyökre, új fajtákra. A nemesítési programokat csak akkor lehet a kellő színvonalon tovább folytatni, ha a fajták után járó licenrdíjak begyűjthetők. A 27 tagországból jelenleg csak 11-ben működik rendszer az FSS után járó licenrdíj begyűjtésére. A gazdák számára folyamatos tájékoztatás szükséges, hogy felismerjék: a fajták folyamatos fejlesztése az ő érdekükben történik. A 1768/95/EK Bizottsági rendelet kimondta, hogy 2003-ban felül kellett volna vizsgálni a „mezőgazdasági mentességre” (kis birtok méret esetén legális utántermesztett vetőmag használat) vonatkozó jogokat, ez azonban nem történt meg, és a Bizottság még nem is tűzte napirendre.

Az ESA és a COPA-COGECA a továbblépés érdekében a tagszövetségek bevonásával egy közös felmérést készít a 27 tagország minősített vetőmaghasználatáról, a nemzeti jogszabály környezetéről, valamint a nemesítő cégek fejlődéséről, beruházásairól.

R. Sz.

PÁLYÁZAT

A TIG Kht. Vetőmagtartalékolására

1. A Pályázató neve, címe:

Tartalékgazdálkodási Közhasznú Társaság /TIG Kht./
1053 Budapest, Vámház krt. 2.

2. A pályázat tárgya:

Államilag minősített, piaci értékítélet alapján keresett és a következőkben részletezett növényfajok **2007. évi termésű vetőmagjai tekintetében: hibridkukorica, napraforgó, hungarikumok, kalászosok, takarmányfő, zöldborsó, egyéb fajok** (szárazbab, lucerna, zöldbab, csillagfürt).

Korábbi évi termésű vetőmag felajánlást a Bíráló Bizottság elutasíthatja.

Kérjük a Pályázót, hogy pályázatát (szükség esetén felnagyítva) **az adatlap kitöltésével tegye meg.**

Az adatlapon szereplő adatok, nyilatkozatok hiánya esetén a Bíráló Bizottság nevében a TIG Kht. a Pályázót írásban hiánypótlásra kéri fel, a hiánypótlási felkéréstől számított 5 munkanapon belüli visszajelzéssel. Ez időpontig a pályázat végleges elbírálásra nem kerül. A fenti határidőig be nem nyújtott hiánypótlás esetén a Bíráló Bizottság a pályázatot semmisnek tekinti.

3. A pályázat beérkezésének határideje: 2007. június 22. (péntek).

Postai feladás esetén: TIG Kht. 1364 Budapest, Pf. 63.
Személyes beadással: 1053 Budapest, Vámház krt. 2. I. emelet 34. szoba, Irattár ügyfélfogadás hétfő-csütörtök 8.00-15.00-ig.

Mindkét esetben a borítékra kérjük ráírni: "TIG KHT. 2007. ÉVI VETŐMAGPÁLYÁZATA"

4. Szakmai igazolás melléklet szerint.

5. Pályázatok elbírálása:

A beérkezett ajánlatokat a Tartalékgazdálkodási Közhasznú Társaság, a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium és a Vetőmag Szövetség és Terméktanács illetékeseiből alakult Bíráló Bizottság 2007. július 05-ig elbírálja. A zárt borítékra kérjük ráírni "TIG Kht. 2007. évi vetőmagpályázat". A bírálat eredményéről a TIG KHT. a Pályázókat legkésőbb 2007. július 10-ig levélben értesíti az érintett tételekre előzetes egyeztetések alapján adásvételi szerződéstervezetet küld. A TIG Kht. postai úton történő benyújtással kapcsolatban felmerülő késésekből, vagy elvesztésből adódó semmilyen felelősséget nem vállal.

6. A teljesítés határideje:

A vetőmagminősítésre és fémszárolásra vonatkozó legújabb rendeletek szerinti minősítéssel rendelkező tételekre a (OMMI) vetőmagminősítő bizonyítványok átadásával a felajánlott és elfogadott készletek végső betárolási hatásidejének figyelembe vételével folyamatosan 2008. január 15-ig bezárólag.

A betároláskor a Pályázó kizárólagos tulajdonát képező vetőmagnak 90 naptári napnál nem régebbi érvényes bizonyítvánnyal szükséges rendelkeznie.

7. A teljesítés, tárolás helye:

TIG Kht. telephelye, és/vagy a Pályázó saját tulajdonú 24 órás

őrzés-védelemmel ellátott telephelye, amennyiben a telephely egyedi elbírálás alapján a TIG Kht. tárolásbiztonsági feltételeinek az aktuális bevizsgálás alapján megfelel. A Pályázó telephelyén a TIG Kht. tulajdonú készlet tárolása esetén érvényes raktárbiztosítás és a betárolandó készletértékét meghaladó készletbiztosítás szükséges. A készletbiztosítás fedezeti értéke a betároláskor érvényes MNB alapkamat+2%-kal megnövelt betároláskori vetőmagérték amely a 9.pont szerinti visszavásárlási határidőig kerül kiszámolásra.

8. TIG Kht. pénzügyi ellenszolgáltatásának feltételei:

A pályázaton kedvezően elbírált tételekre vonatkozóan a Pályázóval a TIG Kht. adásvételi és a Pályázó telephelyén történő művi tárolás esetén tárolási szerződést köt. Az adásvételi szerződéshez a Pályázó a tárolási, teljesítési biztosítékként a készlet betárolását megelőzően csatolja a szerződés értékének 150 %-val egyező saját, nem forgatható fedezeti váltót. A szerződésben meghatározott teljesítési helyre a Pályázó által betárolt és a TIG Kht. által készletre vett árukészlet áfával növelt ellenértékét, a számla TIG Kht. általi kézhezvételét követően 10 banki napon belül átutalja a szerződés szerinti feltételek teljesülése esetén.

9. Egyéb információk:

Az elfogadott pályázatok alapján megkötött adásvételi szerződés alapján a TIG Kht. tulajdonába került vetőmagvakat a Pályázó visszavásárlásos konstrukcióval 2009. január 31-ig a betároláskori vetőmagérték+felár+áfa értékben köteles visszavásárolni. Felár-számítás a betárolást követően a szállítói számla ellenértékének TIG Kht. általi átutalás dátumától kezdődik. A felár a jegybanki alapkamat+2% értéke, amellyel a betároláskori nettó számlázási egységár a tárolási időtartam alatt érvényes jegybanki alapkamat értékével növekszik (*bruttó kifizetési ár = nettó betárolási ár + jegybanki alapkamat+2% + áfa*). TIG Kht. telephelyi tárolás esetén a TIG Kht. 400,-Ft/to+áfa be-kitárolási költséget számít fel.

A pályázatot kiíró TIG Kht. fenntartja magának a jogot arra vonatkozóan, hogy az "5 pont" szerinti határidőig a pályázati kiírását eredménytelennek hirdesse.

10. További információk:

TIG Kht. Mezőgazdasági osztály, Lelkes Zoltán.

Telefon: 1/318-28-99/136.

Telefax: 1/266-48-20.

(Az adatlap a VSZT honlapjáról letölthető.)

Dr. Nagy István

kereskedelmi és műszaki vezérigazgató-helyettes

OMMI közlemény az elismert fajtákról

Megjelent az OMMI közleménye a növényfajták állami elismeréséről, az államilag elismert fajták meghosszabbításáról, az államilag elismert fajták visszavonásáról, a fajtajelöltek vizsgálatának megszüntetéséről, az állami elismerésre bejelentett fajta elutasításáról, a standard változás jóváhagyásáról, a fajtanév-változtatás jóváhagyásáról és új fajta bejegyzéséről. A közlemény letölthető a VSZT honlapjáról (www.vetomagtermektanacs.hu, a letölthető file tájékoztató jellegű), a hiteles jogforrás a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Értesítő 2007/3. számában (2007. február 23.) található.

OMMI beszámoló 2006

Megjelent az Országos Mezőgazdasági Minősítő Intézet Vetőmagfelügyeleti Főosztályának 2006. évi beszámolója, amelyben megtalálhatók a vetőmag-előállítás, ill. fémzárolás tavalyi évre vonatkozó legfontosabb adatai. A beszámoló letölthető az OMMI honlapjáról, az elérési útvonal a következő: www.ommi.hu kiadványok menüpont Vetőmagfelügyeleti Főosztály oszlop Beszámoló a Vetőmagfelügyeleti Főosztály 2006. évi munkájáról

MEKESZ kérelem

A Megélhetésért Küzdők Egyesületi Szervezete (MEKESZ) – amely a hazai és határon túli magyar nincstelen gazdák érdekeit képviseli – az alábbi kéressel fordult a VSZT-hez. A szervezetnek kertészeti aprómagvakra lenne szüksége (bab, borsó, sárgarépa, dinnye, stb.), valamint csemegekukorica, ill. tavaszi árpa vetőmagra. Aki segíteni szeretne, az alábbi elérhetőségeken keresztül tudja felvenni a kapcsolatot az Egyesülettel:

Megélhetésért Küzdők Egyesületi Szervezete

Országos Érdekvédelmi Szervezet Országos Elnökség

Poprádi Béla országos alelnök
1181 Budapest, Havanna u. 50.
Telefon: (+36) 1-332-6550
e-mail: mekesz@citromail.hu

Mezőgazdasági árak, 2007. január – február

A KSH Gyorstájékoztatója szerint az agrártermékek termelőiár-szintje 2007 január-februárjában 13,1%-kal növekedett az előző évi adatokhoz képest. Ezen belül a növényi termékek árszínvonala 23,5%-kal emelkedett. A gabonafélék termelői átlagára 39,8%-kal nőtt, az ipari

növényeké átlagosan 6,3%-kal csökkent az előző év azonos időszakához viszonyítva. A zöldségfélék ára 5,4%-kal emelkedett. /Forrás: KSH/

A regisztrációs számot fel kell tüntetni

Felhívjuk minden gazdálkodó figyelmét, hogy **a mezőgazdasági, agrár-vidékfejlesztési, valamint halászati támogatásokhoz és egyéb intézkedésekhez kapcsolódó eljárás egyes kérdéseiről szóló 2007. évi XVII. törvény** 30.§. (2) bekezdés értelmében: „Az ügyfélnek a regisztrációs számát az intézkedésekben való részvétellel összefüggő minden iraton fel kell tüntetnie.” A törvény teljes szövege elérhető az FVM honlapján (www.fvm.hu), ill. megjelent a Magyar Közlöny 2007/38. számában.

Kitüntetés

A Magyar Köztársaság elnöke a földművelésügyi és vidékfejlesztési miniszter javaslata alapján március 15-e alkalmából A Magyar Köztársasági Arany Érdemkereszt kitüntetésben részesítette **Dr. Hullán Tibort**, a Vetőmag Szövetség és Terméktanács 2006. év végén nyugdíjba vonult ügyvezető igazgatóját.

VETŐMAG SZÖVETSÉG ÉS TERMÉKTANÁCS
elérhetőségei

Cím: 1113 Budapest, Ábel Jenő u. 4/b.
Telefon: 06-1-332-5755 • Telefax: 06-1-302-6507
E-mail: vetomagt@hu.inter.net
Honlap: www.vetomagtermektanacs.hu